

Tielaitos

Vesa Paukkunen

Nauvo - Parainen kiinteä tieyhteys

Hyvinvointivaikutusten arviointi

**Tielaitoksen
selvityksiä**

44/1991

Helsinki 1991

Tiehallitus
Kehittämiskeskus

Tielaitoksen selvityksiä
44/1991

Vesa Paukkunen

Nauvo - Parainen kiinteä tieyhteys

Hyvinvointivaikutusten arviointi

Tielaitos
Tiehallitus, kehittämiskeskus

Helsinki 1991

ISBN 951-47-5001-2
ISSN 0788-3722
TIEL 3200040
Valtion painatuskeskus
Helsinki 1991

Julkaisua myy
Tiehallitus, painotuotevarasto

Tielaitos
Tiehallitus
Opastinsilta 12 A
PL 33
00521 HELSINKI
Puh. vaihde (90) 1541

Paukkunen, Vesa: Nauvo-Parainen kiinteä tieyhteys: hyvinvointivaikutusten arviointi [Fast vägförbindelse Nagu-Pargas: bedömning av välfärdseffekter]. Helsinki 1991, Tiehallitus, kehittämiskeskus. Tielaitoksen selvityksiä 44/1991, 29 s. + liitt. 14 s. ISBN 951-47-5001-2, ISSN 0788-3722, TIEL 3200040

Asiasanat tiehankkeet, vaikutukset, hyvinvointi, arviointi

Tiivistelmä

Tiehankkeiden hyvinvointivaikutusten arvioinnista valmistui esiselvitys v. 1990. Arviointimenetelmää on kokeiltu Nauvon-Paraisten kiinteän tieyhteyden vaikutus selvityksen yhteydessä. Tässä julkaisussa käsitellään kokeilun suorittamista ja sen tuloksia.

Kokeilussa on pyritty vaikutusarvioinnin ohella menetelmän jatkokehittelyssä tarvittavien kokemusten keräämiseen. Arviointi perustuu haastatteluihin, julkaistuun aineistoon ja tutkijan havaintoihin. Arvion liittäminen Turun tiepiirin suorittamaan vaikutus selvitykseen ei onnistunut, koska arvion käynnistyessä selvitys oli jo edennyt pitkälle. Näin kaikkia arviointimenettelyyn liittyviä tehtäviä ei voitu toteuttaa. Selvityksen käynnistämistäpa, suunnitteluorganisaatiota, koulutusta ja osallistumisjärjestelyjä olisi ollut tarpeen kehittää. Silti itse menetelmän perusideat ja periaatteet osoittautuivat tässä yhteydessä toimiviksi.

Tutkija on aineistonsa perusteella muodostanut kuvailevan arvioinnin hankkeen vaikutuksista. Näyttää siltä, että kiinteän yhteyden rakentamisen haittavaikutukset Nauvoon ihmis yhteisönä ovat verrattain pieniä ja hyödyt olisivat Nauvolle huomattavasti haittoja suuremmat. Korppoossa ja Houtskarissa tämä suhde korostuisi vieläkin selvemmin. Valtaosa nauvolaisista näyttää kannattavan yhteyden rakentamista. Yhteyden toteutustapaa ja paikkaa ei kuitenkaan vielä ole määritetty.

Sammanfattning

År 1990 gjordes en förutredning om hur vägprojekts välfärdseffekter bedöms. Bedömningsmetoden har testats i samband med konsekvensutredningen för Nagu-Pargas fasta vägförbindelse. I denna publikation behandlas testningen och dess resultat.

Avsikten med testningen var att bedöma förbindelsens effekter och att samla erfarenheter till grund för vidare utveckling. Bedömningen bygger på intervjuer, publicerat material och forskarens observationer. Anknytningen till Åbo vägdistriktets konsekvensutredning lyckades inte, eftersom utredningen var långt framskriden när bedömningen startade. Alla skeden i bedömningsmetodiken kunde därför inte utföras. Utredningens startskeden, planeringsorganisation, skolning och möjligheter till planeringssamverkan för invånarna borde ha utvecklats. Själva metodens grundidéer och principer visade sig dock trots detta fungera.

Forskaren har på basen av sitt material gjort en beskrivande bedömning av vägförbindelsens effekter. Det verkar som om byggande av en fast vägförbindelse skulle ha tämligen små skadliga effekter på Nagu som samfund och att nyttan av det i Nagu vore betydligt större än olägenheterna. I Korpo och Houtskär vore förhållandet i ännu högre grad det samma. De flesta nagubor synes stöda byggande av förbindelsen. Det, hur och var den förverkligas, har dock inte ännu slagits fast.

Esipuhe

Ihmisten elinoloihin ja toimeentuloon monella tavalla vaikuttavien tiehankkeiden vaikutusselvityksiä on kehitettävä jatkuvasti, jotta saataisiin perusteellista ja kattavaa tietoa vaihtoehtojen ja suunnitelmien arviointia varten. Osana tätä kehittämistyötä on tiehallituksen kehittämiskeskuksessa tehty yhteiskunnalliseen ympäristötutkimukseen liittyvä tiehankkeen hyvinvointivaikutusten arviointia koskeva selvitys.

Esiselvitys, "Tiehankkeiden hyvinvointivaikutusten arviointi", julkaistiin 1990 (Tielaitoksen selvityksiä 8/90, TIEL 703618). Työn tuloksena kehitettyä menetelmää päätettiin kokeilla käytännössä Nauvo-Parainen kiinteän tieyhteyden arvioinnissa. Kokeilun tuloksia esitetään tässä julkaisussa.

Selvityksen on laatinut yht. kand. *Vesa Paukkunen*. Kehittämiskeskuksessa työn on ohjannut VTM *Terttu Pohjanoksa*. Kiitämme nauvolaisia haastateltavia, Nauvon kuntaa ja Turun tiepiiriä yhteistyöstä, sekä vesi- ja ympäristöhallitusta, jonka Nagu Miljö -projekti toimi tämän selvityksen yhtenä käynnistäjänä.

Helsingissä lokakuussa 1991

Tiehallitus
Kehittämiskeskus

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ / SAMMANFATTNING	3
ESIPUHE	5
1 JOHDANTO	9
2 NAUVO-PARAINEN KIIINTEÄ TIEYHTEYS	9
3 NAUVON OMINAISPIIRTEITÄ	12
4 HYVINVOINTIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI	14
5 ARVIOINNIN SUORITTAMINEN	15
5.1 Päävaiheet	15
5.2 Kenttätyö	15
5.21 Käynnistäminen	15
5.22 Teemahaastattelut	16
5.23 Muu tiedonkeruu	17
5.3 Aineiston analysointi	18
5.31 Haastatteluraportti	18
5.32 Vaikutusarviointi	19
5.4 Arvioinnin käyttö	20
6 KIIINTEÄN YHTEYDEN HYVINVOINTIVAIKUTUKSET	22
6.1 Nauvon kehitys	22
6.2 Asukkaiden olot	24
6.3 Kiinteän yhteyden merkitys	26
LÄHTEET	28
LIITTEET	
1 Sanasto	
2 Tietoja haastattelusta	
3 Teemahaastattelurunko	

1 JOHDANTO

Tiehallituksen kehittämiskeskuksen toimeksiannosta on 1989-1990 tutkittu teoreettisesti ja menetelmällisesti tiehankkeisiin liittyvien hyvinvointivaikutusten arviointia. Työn tuloksena kehitettyä menetelmää /1,2/ päätettiin kokeilla käytännössä Nauvo-Parainen kiinteän tieyhteyden vaikutusarvioinnin yhteydessä.

Hyvinvointivaikutusten arvioinnissa painottuivat paikalliset lähtökohdat ja asukkaista sekä eri intressitahoista lähtevä tiedonkeruu (laadulliset aineistot, intressisuunnittelu).

Turun tiepiirin, Varsinais-Suomen seutukaavaliiton, Turun yliopiston ja Suunnittelukolmio Oy:n laatimissa vaikutustarkasteluissa keskitytään yhteiskuntataloudellisiin ja ympäristövaikutuksiin. /3/

Hyvinvointiprojektissa on pyritty vaikutusarvioinnin ohella menetelmän jatkokehittelyssä tarvittavien kokemusten keräämiseen. Työ muodostaa oman, erillisen kokonaisuuden, vaikka Turun tiepiirin vaikutusselvitykseen kerättyä tieto- ja tilastoaineistoa onkin arvioinnissa hyödynnetty.

2 NAUVO-PARAINEN KIINTEÄ TIEYHTEYS /4/

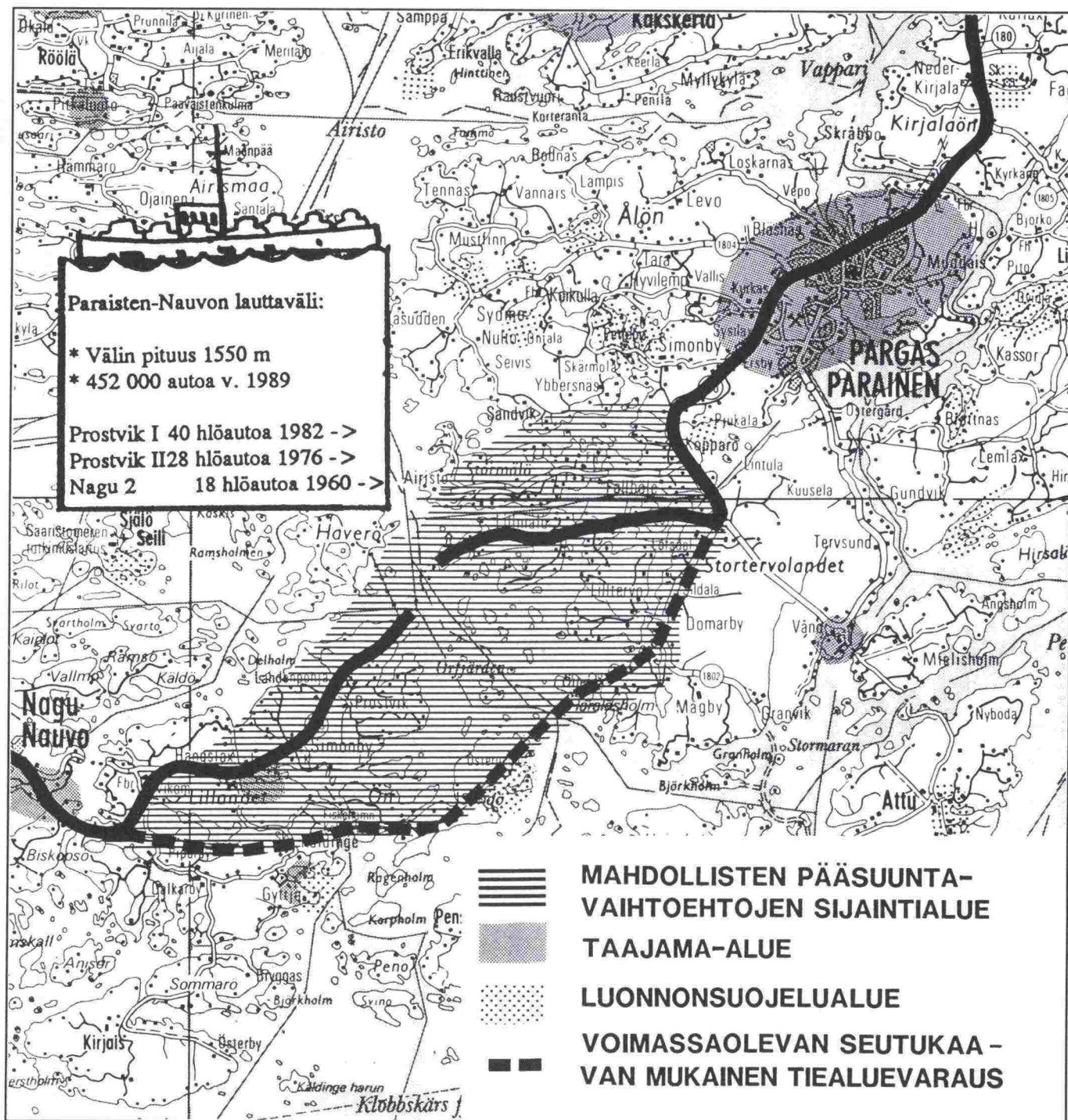
Varsinais-Suomen saariston liikenneverkolle ominaista ovat lautta- ja yhdysveneyhteydet. Alueen tärkein tie on mt 180 Kaarina-Parainen-Nauvo-Korppoo. Tällä tiellä on kolme lauttapaikkaa:

- Parainen-Nauvo
- Nauvo-Korppoo
- Korppoo-Houtskari.

Paraisten-Nauvon lauttayhteyttä käyttävät keskimäärin 1250 autoa vuorokaudessa. 1980-luvulla liikenteen määrät ovat kasvaneet 1,5-2 kertaisiksi. Erityisesti kesäviikonloppuisin lautta aiheuttaa ruuhkia; odotusajat voivat muodostua pitkiksi.

Varsinais-Suomen 21.2.1985 vahvistettuun vaiheseutukaavaan sisältyi Nauvon-Paraisten kiinteän tieyhteyden varaus. Kiinteästä yhteydestä on keskusteltu pitkään, ja siihen on osin suhtauduttu kielteisesti. Nauvon ja Korppoon kunnanvaltuustot katsoivat kuitenkin vuonna 1988, että kiinteän yhteyden toteuttaminen oli tarpeen.

Kuva 1: Kiinteän yhteyden sijoitusvaihtoehdot /4/

Turun tiepiiri käynnisti vuonna 1990 tutkimuksen kiinteän yhteyden vaikutuksista yhteiskuntatalouteen ja ympäristöön. Tutkimukseen osallistuivat Varsinais-Suomen seutukaavaliitto ja Turun yliopisto, konsulttina toimi Suunnittelukolmio Oy.

Tutkimusselvityksessä todetaan, että kiinteä yhteys olisi liikennetaloudellisesti kannattava ja että se tukee alueen kuntien kehittymistä. Kiinteä yhteys voidaan toteuttaa aiheuttamatta ympäristölle merkittävää häiriötä. Selvityksen laatijat puoltavat kiinteän tieyhteyden suunnittelun aloittamiseen tähtäävää hankepäätöstä ja jatkosuunnittelun aloittamista.

Selvityksessä ei otettu kantaa yhteyden sijoittamiseen tai siihen, tulisiko yhteys tehdä siltana vai tunnelina. Tätä on tarkoitus tarkastella jatkossa.

Kiinteän tieyhteyden hyvinvointivaikutusten tarkastelu pyrittiin kytkemään muiden vaikutusten arviointiin. Tähän ei kuitenkaan päästy; tämä arviointimenetelmä ei ollut siten valmis että sitä olisi voitu hyödyntää vaikutusselvityksen aikataulussa.

3 NAUVON OMINAISPIIRTEITÄ

Seuraavassa käsitellään lyhyesti Nauvon aluetta luonnehtivia piirteitä. Nauvolaisten haastatteluissa antamat tiedot kunnastaan, saaristosta ja sen elämästä laajentavat sekä osaltaan syventävät kuvaa (liite 2). Tilasto-, lukusarja- ja numeroaineiston kohdalla viitataan kirjallisiin lähteisiin.

Sijainti. Nauvo muodostuu kahdesta pääsaaresta (Iso-Nauvo, Pikku-Nauvo) ja sadoista pienemmistä, joista asuttuja on nelisenkymmentä. Kokonaispinta-alasta 16 % (216 km²) on maa-aluetta. Kunta sijaitsee saaristotien (Turku, Kaarina, Parainen, Nauvo, Korppoo, Houtskari) kuntaketjun ensimmäisen lauttayhteyden takana. Saaristotie halkaisee Nauvon pääsaaret 28 km matkan kunnan päästä päähän, nykyisellään kiinteänä tieyhteytenä.

Kuva 2: Turunmaan saaristo

Matkaa keskellä kuntaa olevasta kirkonkylästä on lähimpiin mannerkeskukseen seuraavasti: Parainen n. 25 km, Kaarina n. 45 km, Turku 55 km. Matka-aika Turkuun on normaalisti tunti ja linja-autolla 15 minuuttia enemmän. Kilometrimäärään nähden "ylimääräistä" aikaa kuluu lauttamatkan takia karkeasti ottaen 20 minuuttia. Lisäksi tulevat eripituiset jonotus- ja odotusajat.

Väestö. Parhaimmillaan Nauvossa on asunut yli 3000 ihmistä. Vuonna 1960 väkiluku oli 2094, josta se on vähentynyt vakiintuen viimeiset viisi vuotta

nykyiselle tasolle 1450. Vuoteen 2000 mennessä ennustetaan väkiluvun hivenen nousevan (lääninhallituksen ennuste 1529, kunnan 1560). Kesällä mökkiläiset nostavat lukua tuntuvasti ja keskikesän lyhyen sesongin aikana kasvattavat tilapäiset veneily- ja muut matkailijat määrän moninkertaiseksi.

Ikärakenteelle on ominaista vanhusten ja nuorten suuri osuus. Yli 65-vuotiaita on nykyisin noin 20% (koko maa 13%). Määrä on ollut laskussa (1980/23,7%), päinvastoin kuin muualla maassa. Alle 15-vuotiaita on samoin noin 20% ja tämä osuus on ollut puolestaan kasvava (1970/15,9%).

Ruotsinkielisten osuus on pysynyt melko vakaasti 80%:n tuntumassa. Väestön sijoittumisessa on ollut selvä suuntaus kunnan sisällä "suurempiin keskuksiin", ulkosaarilta pääsaarille, haja-asutusalueilta kyliin ja etenkin Nauvon kirkonkylään, jossa nykyisin noin kolmannes väestöstä asuu.

Elinkeinot. Pääelinkeinon muodostaa maatalous (20%) metsätalouden ollessa pientä. Aiemmin toinen suuri elinkeino, kalastus on hiipunut pieneksi (n. 5-7%), ja se painottuu lähinnä kalanviljelyyn. Julkiset palvelut työllistävät viidenneksen työvoimasta, teollisuus- ja rakennustoiminta hieman vähemmän ja erilaiset yksityiset palvelut kolmanneksen. Tyypillistä on suurten yritysten ja varsinaisen teollisuuden puuttuminen, mihin osaltaan on vaikuttanut lauttayhteys. Matkailupalvelut kasvavat. Työttömyys on normaalisti pientä. Samoin pendelöinti on suhteellisen vähäistä, joskin sen lisääntymiseen on painetta.

Muita piirteitä. Nauvolle on ominaista ruotsinkielisyys, kaiken pienen ja normaaliaikana hyvin pienen maaseutukunnan rauhallinen, turvallinen elämänrytmi, joka ei pääsaarilla suurestikaan poikkeakaan mantereeseen vastaavista. Pääsaarillakin tietty saaristolaisuus ja meren läheisyys tosin näkyy, mutta ei niin voimakkaana kuin ulkosaarilla. Perinteet, liikenneyhteydet ja useiden palveluiden puuttuminen ovat säilyttäneet vakauden ja tietyn eristäytyneisyyden, johon kesä mökkiläisineen on tuonut oman värinsä.

Loma-asuntojen määrä on melko tasaisesti lisääntynyt (1970/944, 1987/1627). Varsinainen suuri muutos Nauvon mittakaavassa on kuitenkin seurannut venesataman elvyttämisen myötä. Satama valittiin 1989 vuoden vierasvenesatamaksi. 1980-luvulla kävijämäärät ovat nouseet rajusti. Viime vuosina nousu on ollut n. 20% vuodessa.

V. 1990 yöpyneiden veneiden määrä oli 5600. 80-luvun puolivälin jälkeen vierasvenesataman yhteyteen tulleet hotelli- ja ravintolapalvelut ovat lisäksi uutuuksia tässä osassa saaristoa. Nämä yhdessä ovat muuttaneet elämää etenkin Nauvon kirkonkylässä, vaikka huippusesonki on vain noin puolentoista kuukauden mittainen. Kaikkia muutoksia ei ole koettu positiivisiksi.

4 HYVINVOINTIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Hyvinvointiin voidaan yleisellä tasolla sisällyttää kaikki mikä jollakin tavoin lisää yksilön, perheen, organisaation, yhteisön tai yhteiskunnan fyysistä, psyykkistä, sosiaalista tai taloudellista hyvinvointia pahoinvoinnin vastakohtana. Tällöin hyvinvointia ei eroteta omaksi vaikutusalueekseen, vaan kaikilla hankkeen vaikutuksilla tai muutoksilla olisi hyvinvointimerkityksensä - joko myönteinen tai kielteinen.

Suunnitelmavaihtoehtojen vaikutusten arvioinnissa hyvinvointivaikutukset muodostavat oman arviointiryhmänsä, kun samaan aikaan arvioidaan perinteisemmät liikennetaloudelliset, ympäristö/luonnontaloudelliset, alue/yhdyskuntataloudelliset, sosioekonomiset ym. vaikutukset.

Rajanveto eri arviointiryhmien välillä on keinotekoinen mutta tarkka jaottelu ei ole välttämätön. Rajauksessa voidaan käyttää yleistä hyvinvointiteoriaa, sosiaaliseen muutokseen perustuvaa tutkimusta sekä erilaisia vaikutusluokituksia. Lopullinen rajaus ja vaikutusten sisältö muotoutuu kulloisenkin tapauksen ja alueellisten ominaispiirteiden mukaan. /2/

Kiinteän yhteyden vaikutuksia on arvioitu yleisellä tasolla eli yhteyden paikkaa tai muotoa (silta/tunneli) ei ole huomioitu. Oletettu rakennusaika olisi n. vuonna 2000. Varsinainen vaikutusten arvioinnin kohdealue on Nauvon kunta, mutta myös joitakin kuntaa laajempia vaikutuksia on käsitelty.

Pääasiallisina tietolähteinä ja arvioinnin lähtötietoina ovat olleet Nauvossa eri intressi- ja muille tahoille tehdyt teemahaastattelut, paikkakunnalla asuminen ja sen yhteydessä eri tavoin tapahtunut havainnointi. Arviointi perustuu valtaosin laadulliseen aineistoon ja sen subjektiiviseen tulkintaan.

Ennustaminen vähänkin pitemmällä aikajänteellä on juuri niin vaikeaa, kuin aina väitetäänkin. Yhteisö- ja yhdyskuntarakenteissa on kuitenkin tiettyjä melko kiinteitä puitteita ja osia. Tämä antaa jonkinasteisen ennakointimahdollisuuden. Laadullisissa arvioinneissa myönnetään jo lähtökohtana epävarmuus pyrkimättä näennäistarkkuuteen perusteiltaan mahdottomassa asiassa.

5 ARVIOINNIN SUORITTAMINEN

5.1 Päävaiheet

Tiivistäen arviointimenetelmää voidaan kuvata seuraavilla päävaiheilla ja periaatteilla:

- Hankealueen väestöön ja eri intressitahoihin kohdistetut teema-haastattelut, joiden tuloksena saadaan lähtötiedot suunnittelualueella ja muualla vallitsevista olosuhteista, arvoista ja asenteista sekä melko kattava alkuarvio hankkeen erilaisista vaikutuksista.
- Vaikutusten kuvaaminen pääosin laadullisin keinoin ja pyrkimys osallistuvaan suunnitteluun.
- Hankkeen vaikutusten arviointi vaihtelevin arviointimenetelmin ja -kokoonpanoin (tutkija, asiantuntijat, viranhaltijat, asukkaat ja muut intressitahot erillisinä arviointiryhminä tai erilaisina yhdistelminä).
- Arvioinnin tarkoituksena on antaa monipuolinen kuva suunnittelualueella vallitsevista olosuhteista, arvoista, tarpeista ja tavoitteista sekä estää turhat, ennakkoluuloihin ja väärin tietoihin perustuvat konfliktit tai myöhemmät väärät suunnittelutoimenpiteet.

Seuraaville sivuille on lyhyesti koottu se, mitä Nauvossa tehtiin ja toisaalta pohdittu, mitä olisi voinut tai pitänyt tehdä.

5.2 Kenttätyö

5.21 Käynnistäminen

Hyvinvointivaikutusten arviointia koskevan esiselvityksen valmistuttua päätettiin keväällä 1990 testata menetelmää Nauvon-Paraisten kiinteän tieyhteyden vaikutusarvioinnin yhteydessä. Hankkeen ajankohtaisuuden lisäksi tähän vaikutti vesi- ja ympäristöhallituksen samanaikaisesti käynnistämä Nagu Miljö-projekti, jossa haastatteluin ja kuvauksin pyrittiin muodostamaan näkemys elinympäristönä ainutlaatuisen saaristomme kehityksestä ja kehittämismahdollisuuksista.

Nauvo on maantieteellisesti hyvin selvästi rajautuva alue, jota pidettiin tällaisen alustavan testauksen sopivana kohteena.

Varsinainen kenttätöväihe Nauvossa ajoittui 16.7.-27.9.1990 välille. Projektia esiteltiin Radio Åbolandissa, paikallislehdessä ja pienimuotoisissa palaverissa kunnan viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kanssa. Laadittiin myös kirjallinen esite.

Paikkakuntaan tutustuminen ja työskentelyn käynnistäminen alkoi kunnanviraston kautta. Eri sektoreiden viranhaltijoiden kanssa käyty keskustelut antoivat jatkotyöskentelyn lähtökohdat.

5.22 Teemahaastattelut

Teemahaastattelurunko (liite 3) syntyi aikaisempien kokemusten perusteella ja paikallisiin olosuhteisiin tutustumisen jälkeen. Parin koehaastattelun tuloksena aihepiirin sisältö täydentyi ja täsmentyi.

Teemoina olivat mm. nykyiset liikenneongelmat ja parannusehdotukset niihin, elinkeinot, maankäyttö, identiteetti, kotiseuturakkaus, elämäntapa, harrastukset ja vapaa-aika, yhteisöllisyys, ristiriidat, palvelut, sosiaaliset ongelmat, luontosuhde, elämänlaatu, elinolosuhteet ja kehittämistoiveet. Nykytilakartoituksen lisäksi selvitettiin kiinteän yhteyden mukanaan tuomia muutoksia näihin.

Henkilöiden ja intressiryhmien edustajien valinta haastateltaviksi perustui harkintaan, joka pohjautui eri puolilta saatuihin tietoihin. Alustava kartoitus syntyi kunnan viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen. Lisätietoja tarjosivat erilaiset tiedostot (mm. palveluhakemisto, puhelinluettelo). Lista täydentyi haastattelijan lisääntyneen paikallistuntemuksen myötä. Tiettyä vaikeutta aiheutti paikkakunnan pieni koko, jolloin selkeitä intressi- tai muita ryhmiä oli vähän tai samat henkilöt toimivat useissa eri tehtävissä tai rooleissa ryhmien edustajina.

Kaikkiaan haastateltiin 21 henkilöä: luottamushenkilöitä, kunnan ja valtion eri sektoreiden edustajia, eri elinkeinojen harjoittajia ja yksittäisiä asukkaita. Haastattelut kestivät vajaasta tunnista 2,5 tuntiin. Lisäksi kymmenen henkilöä vastasi samoihin teemoihin kyselynä. Myös muutama lyhyt puhelinhaastattelu tehtiin.

Kielenä käytettiin useimmiten molemmin puolin suomea, mutta välillä suomea ja ruotsia sekaisin sekä joissakin tapauksissa haastattelija suomea ja vastaaja ruotsia. Itse haastattelut sujuivat pääsääntöisesti yllättävänkin hyvin, kun huomioi ajoittaiset kieliongelmat. Niihin myös suostuttiin lähes poikkeuksetta kitkatta. Haastateltavat asuivat eri puolilla Nauvoa, useimmat kuitenkin kirkonkylässä tai Pikku-Nauvossa. Muutama oli Korppoosta.

Alunperin oli tarkoitus täydentää haastattelutietoja Pikku-Nauvoon suunnatulla kyselyllä, jonka sisältö vastaisi soveltuvien osien haastattelurunkoa. Se aiottiin hoitaa Nagu Miljö -projektin tiedonkeruun yhteydessä. Alkuvalmisteluista huolimatta tätä hanketta ei kuitenkaan voitu toteuttaa.

Varsinainen kyselylomake ehdittiin kuitenkin valmistaa. Tässä yhteydessä korostui lomakkeen laadinnan suuritöisyys ja tutkimusalueen kaksikielisyydestä aiheutuvat ongelmat. Kymmenkunta lomaketta ehdittiin jakaa asukkaille. Näistä saadut tulokset (pieni palautusprosentti ja vastausten sisältö) viittaavat siihen, että kysely ei tiedonkeruumuotona tällaisissa yhteyksissä ole suositeltava, eikä se missään mielessä korvaa tai vastaa haastatteluiden antia.

Yleisesti ottaen haastateltavat suhtautuivat myönteisesti haastattelujen tekemiseen ja paikallisten mielipiteiden kartoittamiseen tiehankkeiden yhteydessä. Tosin kaikki eivät ymmärtäneet ennakoarvioinnin perusteita tai vaiheita, vaan luulivat kyseessä olevan normaalin tutkimuksen otantoihin ja prosenttijakautumiseen. Haastatteluthan olivat vain eräs, tosin merkittävä, tiedonkeruumuoto jatkotyöskentelyn pohjaksi.

Peruspyrkimyksenä tulisi olla, että teemahaastattelurunko lähetettäisiin henkilön, intressitahon, yhteisön tai ryhmän pohdittavaksi etukäteen. Erityisesti tämä korostuu, kun joudutaan puhumaan ja ajattelemaan muulla kuin äidinkielellä.

5.23 Muu tiedonkeruu

Nauvossa asutun kenttäkokeilun aikana kerättiin tietoa monin tavoin. Pääasiallisen lähteistön muodostivat teemahaastattelut.

Muina tiedonhankintatapoina suunnittelualueeseen, sen väestöön ja olosuhteisiin tutustumisessa olivat havainnointi, tarkkailu, tutkijan omat muistiinpanot, keskustelut ihmisten kanssa, kiertely eri puolilla Nauvoa ja muuta saaristoa, runsas matkustaminen lauttavälillä eri viikon- ja vuorokaudenaikoina. Paikallisten lehtien lisäksi kirjallista materiaalia oli niukasti tarjolla (kuntasuunnitelmat, oppaat, satunnaiset muut suunnitelmat tai tutkimukset). Myös Turun tiepiirin vaikutusarviointiin koottua materiaalia saatiin käyttöön.

5.3 Aineiston analysointi

5.31 Haastatteluraportti

Pääasiallisen työpanoksen vaativat haastattelut, niiden purku, analysointi ja raportointi. Toisaalta ne tarjoavat myös suurimman annin jatkokeskustelun ja varsinaisen arvioinnin pohjaksi. Tähän vaiheeseen tulisi käyttää normaalia enemmän resursseja, lähinnä useita haastattelihoita.

Haastattelumateriaalin keruu ja analysointi muodostui seuraavista vaiheista:

1. Teemarungon laadinta (teemat, apukysymykset)
2. Haastateltavien valinta (kohteet, lukumäärä, alueellinen rajausta)
3. Haastattelut (paikka, ajankohta, kesto)
4. Nauhojen purku ja kopiointi kunkin haastateltavan lomakkeelle (vie noin kolme kertaa haastattelun kestoajan)
5. Aineiston karsinta ja järjestäminen
6. Aineiston analysointi teemoittain ja esimerkkilainauksen valitseminen raporttiin
7. Haastatteluraportin kirjoittaminen

Paikallisiin olosuhteisiin ja eri intressitahojen kannanottoihin perustuvan haastatteluraportin tulisi olla kaikkea muuta ennakkosuunnittelua tai -arviointia edeltävä ja ohjaava vaihe. Neuvottelukunta, yhteistyöryhmä tai hankeryhmä voisi päättää jatkotoimien suuntaamisesta haastatteluraportin, muun materiaalin ja oman asiantuntemuksensa perusteella. Jos päätetään aloittaa tai jatkaa suunnittelua, ensivaiheen toimia olisivat vaikutusten laaja tunnistaminen, niiden merkittävyyden alustava arvioiminen ja tarkempaan selvitykseen sisällytettävien vaikutusten valitseminen.

Normaalisti haastatteluraporttia olisi käytetty eri tahoilla arvioitavana. Nyt ei projektin aikataulu- ja organisaatiosyistä näin tapahtunut, vaan haastattelut ja niiden tiivistelmäraportti toimivat tutkijan oman vaikutusarvioinnin perusmateriaalina.

5.32 Vaikutusarviointi

Alunperin oli tavoitteena laatia hyvinvointivaikutuksista arviointi taulukkomuotoisena, jolloin tulokset olisi esitetty tiiviissä muodossa erilaisin laadullisin suurein. Asetelma olisi ollut seuraavanlainen:

Vaikutus/ toiminto	Nykytila	Tilanne v. 2000	Ilman yhteyttä v. 2010	Yhteydellä v. 2010	Muuta

Kuva 3: Vaikutusarviointitaulukko

Tässä tapauksessa arviointiasetelma ei edellä esitettyä mahdollistanut. Näin tehtynä arviointi tai ennustaminen olisi sisältänyt kohtuuttomasti oletuksia. Olisi pitänyt arvioida Nauvon yhteisön ja laajemmin yhteiskunnan muutos vuoteen 2000 mennessä ja sen jälkeinen 10-vuotiskehitys ilman kiinteää tieyhteyttä sekä sen kanssa. Yhteiskunnan nopeat muutokset ja rajut murrokset näin pitkällä aikajänteellä, ja kun erot kaikkienensa tutkimusyhteisön pienuudesta johtuen olisivat määrällisesti suhteellisen pieniä, aiheuttivat sen, ettei taulukkomuotoinen esitys olisi ollut hedelmällinen. Kirjallinen kuvailu skenaariosovellutuksineen tuntui toimivammalta.

Omalta osaltaan ongelmia arviointilähtökohdissa ja -asetelmassa asetti myös se, että oli kyse kiinteästä tieyhteydestä yleensä -suunniteltu valmistumisai-
ka, muoto tai ylityspaikan sijainti ei ollut tiedossa.

Alueesta eri tavoin syntyneen kuvan, kerätyn materiaalin ja aiempien arviointikokemusten perusteella suoritettiin subjektiivinen, kuvaileva arviointi. Siinä paikallisen väestön enemmistön kantaan, muualta saatuihin kokemuksiin, Nauvon ja yhteiskunnan tulevaisuuden näkymiin yleensä sekä tutkijan omaan loppuarvioon nojautuen päädyttiin suosittamaan kiinteää tieyhteyttä Nauvon ja Paraisten välille, vaikka se ei pelkkiä positiivisia vaikutuksia mukanaan tuokaan (kts. luku 6).

5.4 Arvioinnin käyttö

Yleisesti voi todeta, että Nauvo-Parainen kiinteän tieyhteyden valitseminen hyvinvointimetodin testauskohteeksi ei ollut kovin onnistunut. Tämä johtui useastakin syystä, joita käydään lyhyesti läpi opiksi vastaisen varalle. Useimmat ongelmat olisivat olleet aikaisempien suunnittelukokemusten perusteella vältettävissä.

Lähtöasetelma. Hyvinvointi -projekti liittyi Turun tiepiirin, Varsinais-Suomen seutukaavaliiton, Turun yliopiston ja Suunnittelukolmion Nauvo-Parainen kiinteän yhteyden ympäristövaikutuksia selvittelleeseen projektiin tämän ollessa jo täydessä käynnissä. Tiepiirin hanke oli edennyt liian pitkälle sen sovittamiseksi hyvinvointiprojektiin. Oli jo olemassa valmiit ohjelmat, aikataulut ja sisällöltään lähes valmiit osaraportit.

Tämä kesken kaiken toiseen projektiin mukaantulo aiheutti roolien epäselvyyttä ja tiettyjä aistittavia "hylkimisreaktioita". Aluksi tiiviiksi yhteistyöksi kaavailtu toiminta ei luonnistunut. Tämä ilmeni esimerkiksi siinä, ettei tullut tietoa kaikista kokouksista tai kaikkea kokousmateriaalia käyttöön.

Samaan aikaan kuin hyvinvointi-projekti, kuvaan tuli myös tavallaan ulkopuolelta toinenkin projekti, Nagu Miljö. Jos näiden kolmen projektin keskinäinen suhde ei täysin valjennut varsinaisille osallistujille, niin sitä enemmän se aiheutti hämminkiä tutkimuskunnissa ja hankaloitti osaltaan kaikkien osapuolten työskentelyä.

Mitä olisi vaadittu, että projektien ja tutkimuskuntien välinen yhteistyö olisi ollut hedelmällistä, toisiaan täydentävää, vailla epäselvyyksiä tai epäluuloja ja olisi parhaiten palvellut hyvinvointimetodia kokonaisuudessaan?

Hankkeen käynnistäminen. Jo hanketta suunniteltaessa olisi kaikkien projektien edustajien pitänyt olla mukana. Tällöin olisi aikataulut ja eri projektien tarpeet voitu sovittaa yhteen ja ne olisivat täydentäneet toisiaan.

Suunnitteluorganisaatio. Vaikka suunnitteluryhmä oli laaja, niin varsinainen yhteistyöryhmä puuttui. Suunnitteluryhmästä puuttuivat tutkimuskuntien edustajat, asukas- tms. edustajista puhumattakaan. Elleivät nämä ole mukana alusta saakka tai ainakin erittäin hyvin informoituja, asiaa ei voi täysin korjata myöhemmillä toimenpiteillä.

Kun kunnissa oli olemassa epätietoisuutta, sitä pyrittiin jälkikäteen paikkailemaan tiedotustilaisuuksilla ja kuntien edustajan ottamisella mukaan suunnitteluryhmään, mutta asia ei selvinnyt kunnolla missään vaiheessa. Esiintyi epäluuloja koko ajan.

Kunnat olivat aikaisemmin tehneet kiinteälle yhteydelle myönteiset valtuustopäätökset. Erilaisten projektien käynnistyessä ja tutkijoiden ilmestyessä Nauvoon, ihmeteltiin mistä on kysymys. Koettiin, että projektit tulevat sotkemaan 'jo selviä ja sovittuja asioita' joiden piti edetä itsestään ja omalla painollaan. Tiettyä pelkoa esiintyi myös tehtyjen päätösten pitävyydestä mentäessä kysymään asukkailta ja eri ryhmiltä mielipiteitä.

Koulutus. Hyvinvointi -projektin kytkemiseksi kunnolla varsinaiseen suunnitteluun olisi vaadittu sen metodiin perehdyttämistä ja alkukoulutusta. Hyvinvointi -projektin ideat ja periaatteet tuntuivat olevan äkikseltään liian vieraita jo muutenkin uusien asioiden (ympäristövaikutusten arviointi) kanssa tekemisiin joutuneille insinööreille, luonnontieteilijöille ja numeroihin tottuneille henkilöille.

Osallistuminen. Aikatauluista ja kokonaisuasetelmasta johtuen ei hyvinvointiprojektissa ollut mahdollista toteuttaa laajaa asukkaiden osallistumista. Siihen olisi ollut useita vaihtoehtoisia tapoja suunnittelu- ja arviointiprosessin eri vaiheissa. Nyt työ oli yksittäisen tutkijan kenttätyötä asukkaiden ja eri intressitahojen osallistumisen jäädessä tiedonantajiksi teemahaastattelujen muodossa.

Kaikesta huolimatta itse menetelmän perusideat ja periaatteet tuntuivat toimivan Nauvossakin. Teemahaastattelut tuovat riittävää tietoa suunnittelu- prosessin ja vaikutusarvioinnin lähtökohdaksi. Erilaisissa suunnittelukohteissa

- asuinalueen kehittämissuunnitelma: Laukaan kirkonkylä, 3500 asukasta (Keski-Suomi)
- Lestijoen luonnontaloudellinen kehittämissuunnitelma: 4 kuntaa, 130 km, 15000 asukasta (Keski-Pohjanmaa)
- Nauvo-Parainen kiinteä tieyhteys: ruotsinkieli, 1500 asukasta (Turun saaristo),

haastattelut ovat tarjonneet monipuolisen, ennakkosuunnittelupohjaksi riittävän ja asukkaiden oikeaksi tunnustaman tietopohjan. Suunnittelu- ja arviointiprosessia kokonaisuudessaan tulee ja kannattaa kehittää edelleen. Valitettavasti tässä projektissa kokonaisprosessin testaus jäi vaillinaiseksi.

6 KIINTEÄN YHTEYDEN HYVINVOINTIVAIKUTUKSET

Arvioinnissa on esitetty erilaisia mahdollisia tulevaisuusmalleja Nauvon kunnassa yleisellä tasolla ja vaikutuksittain, kiinteällä yhteydellä ja ilman sitä.

6.1 Nauvon kehitys

Kunnan yleinen kehittäminen. Suomessa on ollut jo pitkään paineita kunnallissektorin radikaaleihin muutoksiin. Aiempien kehittämissuuntien lisäksi näitä muutoksia on nyt käytännön tasolla vauhdittamassa valtion ja kuntien erityisen huono taloudellinen tilanne. Etenkin pienet kunnat ovat olleet jo kauan vaikeuksissa. Vastustuksesta huolimatta tulevaisuudessa tulee tapahtumaan runsaasti kuntaliitoksia ja kuntien välinen tiivis, kaikinpuolinen yhteistyö muodostuu normaalikäytännöksi. Kiinteä tieyhteys parantaisi huomattavasti Nauvon kehittämisedellytyksiä. Se ei itsessään vielä takaisi suuriakaan muutoksia, mutta antaisi lisämahdollisuuksia ja auttaisi mm. yhteistyöverkoston luomista mantereeseen kuntiin.

Elinkeinot. Yleisesti ottaen elinkeinoelämän ja eri elinkeinojen toimintaedellytykset paranisivat kiinteän yhteyden myötä. Seurauksena olisivat kaikki ne hyötyvaikutukset, jotka normaalisti aiheutuvat paremmista liikenneyhteyksistä ja tehokkaammasta infrastruktuurista. Taloudellisia säästöjä syntyisi kuljetusten ja huollon nopeutuessa ja helpottuessa. Yhteys piristäisi elinkeinoja ja antaisi uusia mahdollisuuksia.

Maatalous on Suomessakin suurten muutosten edessä. Nykymuodossaan se ei enää pitkään jatku. Uhkina koetaan maailmanlaajuiset sopimukset, GATT, ETA/EY sekä kotimainen rakennemuutos ja "maatalousvihamielisyys". Toisaalta voimakas positiivinen sysäys voi seurata Neuvostoliiton ja lähialueiden tilanteen selkiydyttyä. Nauvoa tämä murros koettelee jatkossa melkoisesti, maatalouden ollessa sen pääelinkeino.

Kalastus. Nauvon toiseen perinteiseen pääelinkeinoon, kalastukseen, pätee pitkälti maatalouden yhteydessä esitetty. Kalastuksen ja kalanviljelyn näkyvät merialueilla eivät näytä erityisen valoisilta, eikä kiinteä yhteys tuo kokonaisuuteen oleellisia muutoksia.

Yksityiset palvelut. Yksityisten palveluiden puolella on esitetty paikallisten, lähinnä päivittäistavarakauppojen menettävän jonkin verran myyntiään kiinteän yhteyden myötä. Käytännössä Nauvosta käydään jo nyt mantereen puolella hakemassa erikoiskauppojen palveluja sekä Nauvosta puuttuvia tarjouksia.

Yhteyden parantuessa on tuskin odotettavissa kovin oleellista muutosta. Peruselintarvikkeet on hankittava jatkuvasti paikanpäällä ja toisaalta varsinaisen myynti- ja kysyntähuipun muodostavat lyhyen kesäsesongin matkailijat, joiden lukumäärä tuskin ainakaan yhteyden myötä pienenee. Odotettavissa on, että peruspalvelut kenties joitakin syrjäisempiä paikkoja lukuunottamatta säilyvät ja erikoispalvelut haetaan muualta. Olemassa olevien liikkeiden yms. huolto ja muu näihin liittyvä helpottuu, nopeutuu ja osin halpeneekin. Toisaalta asukkaiden Paraisille ja Turkuun tekemät kauppa- ja asioimismatkat helpottuvat.

Julkiset palvelut. Julkisia, niin valtion kuin kunnankin, palveluja kohtaan esiintyy voimakkaita paineita nykyisellään ja tulevaisuudessa lisääntyvässä määrin. Kiinteän yhteyden myötä vaarana on supistusten tapahtuminen ja tukien väheneminen. Toisaalta uudelleen järjestelyjen mahdollisuudet ja muualla olevien julkisten palveluiden käyttö parantuisivat.

Yritystoiminta. Lauttayhteys on ollut yritystoiminnan ja uusien yritysten Nauvoon tulon eräänä esteenä. Kiinteä yhteys saattaisi tuoda paikkakunnalle uusia yrittäjiä, jotka tarjoaisivat korvaavia työpaikkoja maataloudesta poistuville. Yhteys helpottaisi yleisesti yritystoimintaa ja antaisi näin mahdollisuuksia estää etenkin nuorten poismuuttoa.

Kovin suuria elvyttäviä vaikutuksia lienee turha odottaa, mutta syntyy mahdollisuuksia estää työpaikkamäärän romahdus. Pelkkä kiinteä yhteys tuskin toisi suuria yrityksiä Nauvoon, eikä niitä siellä pidetä suotavinakaan.

Matkailu. Melko yleisesti Nauvossa nähdään matkailun ja sen oheispalveluiden olevan ainoa suurempi tulevaisuuden laajentumisalue, vaikkakin sen suotavuudesta tai hyväksyttävyydestä ollaan useampaa mieltä. Kiinteä yhteys olisi alan kehittämismahdollisuuksien oleellisin yksittäinen toimenpide ja kehittämisen perusedellytys. Nykyisellään matkailu tapahtuu pääosin veneilynä. Se kohdistuu vierasvenesataman myötä Nauvon kirkonkylään, jossa sen positiivisten vaikutusten myötä on havahduttu näkemään myös haittapuolet.

Kiinteästä yhteydestä huolimatta ainakin venematkailu tulee jatkossakin lisääntymään. Yhteys lisää myös maanteitse tapahtuvaa käyntiä ja läpikulua. Pääongelma on sesongin lyhyys siitä seuraavine moninaisine ongelmineen: palveluiden riittävyys, häiriöt normaalirytmiiin eri osa-alueilla. Kiinteä yhteys antaisi mahdollisuuksia pidentää matkailukautta ja edes joitain edellytyksiä ympärivuotiseen toimintaan.

Ilman suurimuotoista turistiryssä sesongin ulkopuolinen matkailu ei nyky näkymien kasva oleellisesti kiinteästä yhteydestä huolimatta. Jonkin verran kasvavaan maanteitse tapahtuvaan matkailuun, sen hallitsemiseen, ohjailuun ja haittojen minimoimiseen löytyy kunnalta sekä muilta asioista vastuussa olevilta tahoilta haluttaessa keinoja. Uhkakuvat tilanteesta esimerkiksi Lapista eivät täällä ole realistisia. Parhaimmillaan matkailu toisi sivuelinkeinomahdollisuuksia joidenkin pysyvämpien työpaikkojen lisäksi. Nykyinen lauttayhteys puhtaana matkailullisena vetovoimatekijänä ei pysty kilpailemaan kiinteän yhteyden kanssa.

Loma-asutus. Loma-asuntojen määrä tulee vielä lisääntymään tuntuvasti. Kiinteä yhteys lisäisi osaltaan tätä määrää ja nostaisi tonttien hintaa.

Väkiluku ja muuttoliike. Väestöennusteet esittävät Nauvon väkiluvun hivenen kasvavan 10-20 vuoden aikana. Toisaalta aiheeton ei ole myöskään huoli asukasmäärän vähenemisestä, jolloin nykytasoisten palvelujen tarjoaminen ja kunnan kehittämisedellytykset vaarantuisivat.

6.2 Asukkaiden olot

Kiinteä yhteys antaisi mahdollisuudet käydä Nauvosta mantereen puolella työssä. Nyt lauttayhteys toimii esteenä - jatkuva matkustaminen on väsyttävää. Etenkin nuorille ja koulutetuille ei Nauvosta löydy riittävästi työtä. Sujuvan yhteyden myötä ei poismuutto olisi aina välttämätöntä. Lisäksi kiinteä yhteys saattaisi tuoda asukkaita Nauvoon, jotka työskentelisivät muualla.

Vapaa-ajanvieto- ja harrastusmahdollisuudet paranisivat ja monipuolistuisivat. Yhteys lisäisi erilaisten vapaa-ajanpalveluiden ja -toimintojen käyttöä mantereella, jossa puitteet ja tarjonta ovat luonnollisesti toista luokkaa kuin pienessä saaristokunnassa.

Turvallisuus ja turvattomuus. Turvallisuuden tunne lisääntyisi kiinteän yhteyden myötä. Saarille olisi jatkuva yhteys ajankohdasta ja aikataulusta riippumatta. Toisaalta yhteys toisi turvattomuuden tunnetta etenkin vanhemmalle väestölle todellisen tai kuvitellun häiriöjoukon esteettömän kulkuyhteyden vuoksi: "Kun lossia ei olisi tulppana, pitäisi paikat lukita".

Häiriöt, ilkivalta. Yhteys saattaisi lisätä jonkin verran erilaista muualta tulevaa ilkivaltaa, tuoda rauhattomuutta ja häiriöitä. Nämä ovat tosin tulleet jo kuvaan mukaan lisääntyvän veneilijämäärän johdosta, mutta ovat toistaiseksi rajoittuneet pääosin kesäsesonkiin.

Liikenneturvallisuus. Kiinteän yhteyden lisätessä liikennöivien autojen määrää liikenneturvallisuus heikkenisi etenkin Nauvon kirkonkylän läpikulkukilpikenteen osalta. Toisaalta liikenneturvallisuus paranisi minuuttiaikataulun tuoman kiireen jäädessä pois.

Vapaus, tasa-arvo. Kiinteä yhteys antaisi vapauden päättää itse tulemisistaan ja menemisistään, ei oltaisi kellosta tai muista ihmisistä ja koneiden toimivuudesta kiinni. Yhteys antaisi kaikille Nauvon asukkaille tasa-arvoiset kulkumahdollisuudet. Tällä hetkellä joillakin Nauvon asukkailla on lossijonon ohitusoikeus.

Sosiaaliset suhteet. Yhteys lisäisi molemminsuuntaista yhteydenpitoa ihmisten kesken. Lähikuntien välinen kyläily, sukulointi ja tuttaviensa luona käyminen lisääntyisi ja helpottuisi.

Kielilolot. Jonkin verran on koettu pelkoa siitä, että kiinteä yhteys järkyttäisi kieliolosuhteita. Tämä tuntuu kuitenkin liioitellulta, vaikka yhteys saattaakin jossain määrin lisätä suomenkielisten asukkaiden määrää enemmän kuin ruotsinkielisten.

Ympäristö. Kiinteän yhteyden Nauvoon tuoman autoilijamäärän kasvu merkitsee, paitsi lisääntyvästä autoilusta ympäristölle aiheutuvaa kuormitusta, myös uhkaa ympäristön kulumisesta. Tätä voidaan kuitenkin estää kohdentamalla ja ohjaamalla ihmisten liikkumista. Suurin ympäristöön kohdistuva rasitus ja häiriö aiheutuu kuitenkin vielä pitkään veneilystä.

Kuva 4: Nauvon kirkonkylä

Saaristolaisuus, Identiteetti. Osa nauvolaisista kokee kiinteän yhteyden vaarantavan tai lopettavan Nauvon saaristolaisuuden - Nauvo ei enää olisi sen jälkeen saari ja olisi muutettava muualle. Toinen osa puolestaan on vankasti sitä mieltä, että saaristolaisuus säilyy kiinteästä yhteydestä huolimatta.

Pääsaarten osalta on jo nyt nähtävissä samanlaistuminen mantereen kanssa. Muualta saatujen kokemusten mukaan kiinteä yhteys itsessään ei tuo oleellisia muutoksia saaristolaisuuden kokemiseen tai kunnan imagoon. Omaleimaisuus ja paikallinen kulttuuri säilyvät. Toisaalta, ellei haluta museointia, muutoksia tapahtuu joka tapauksessa. Tuli kiinteä yhteys tai ei, on Nauvo 10-20 vuoden kuluttua melkolailla erilainen kuin tänään.

Muita vaikutuksia. Kiinteän yhteyden myönteisiä vaikutuksia olisi kiireen ja stressin poisjääminen. Liikennöivien ihmisten mieliala olisi parempi jonotuksen ja epävarmuuden poistuessa sekä ajan säästyessä ja matkan lyhetessä. Monien toimintojen psyykkisenä kynnyksenä oleva este poistuisi.

Kiinteän yhteyden rakentamisen kielteisiä vaikutuksia olisi lauttaromantiikan loppuminen tältä osin - tosin saaristoon jäisi vielä runsaasti losseja. Lossi on toiminut myös paikkakuntalaisten kohtauspaikkana - on tavattu tuttuja, vaihdettu kuulumisia ja hoidettu suurempiakin asioita. Lauttamatka on toisille rentouttava hetki, tuumaustauko, luetaan lehtiä, mietitään maailmanmenoa, ihailtaan maisemia tai valmistaudutaan kokoukseen.

6.3 Kiinteän yhteyden merkitys

Varsinkin vanhemmat ihmiset saattavat kokea Nauvon ja Paraisten välisen kiinteän yhteyden mukanaan tuomat muutokset yleisenä epävarmuutena ja totuttua elämänrytmiä häiritsevänä. Pelätään mahdollisesti tulevia ristiriitoja. Yhteiskunnan muutokset näkyvät kuitenkin jo nyt, vaikka lossi onkin tulppana. Tulevaisuudessa yhteiskunnan muutokset nopeutuvat myös Nauvon kunnassa, vaikkakaan eivät läheskään niin rajuina kuin monessa muussa paikassa. Nykypäivänä ei eristäytyminen onnistu.

Vaikka monet kiinteän yhteyden vaikutuksista olisivatkin ulkopuolisten silmin määrällisesti pieniä verrattuna siihen, mitä tapahtuisi ilman yhteyden rakentamista, niin Nauvon pienuudesta, yhteisön staattisuudesta ja aiemmasta eristäytyneisyydestä johtuen ne ovat vaikutuksiltaan suhteellisesti suuria. Samoin osan väestöstä tuntemat pelot, uhkakuvat ja muutosvastarinta ovat todellisia ja voimakkaita.

Kuva 5: Saariston silta

Näyttäisi kuitenkin siltä, että kiinteän yhteyden rakentamisen haittavaikutukset Nauvoon ihmisyhteisönä ovat verrattain pieniä ja hyödyt olisivat Nauvolle huomattavasti haittoja suuremmat. Korppoossa ja Houtskarissa tämä sama suhde korostuisi vieläkin selvemmin.

Nauvossa tehtyjen haastattelujen perusteella valtaosa nauvolaisista kannattaisi jonkinasteisesti Nauvo-Parainen kiinteän tieyhteyden rakentamista. Hankkeen konkretisoituessa voi kuitenkin syntyä yllättävänkin kiivasta sanasotaa. Ajan myötä vastustajien joukko luultavasti pienenee. Jos ajatellaan, ettei esim. 20 vuoden kuluttua yhteyttä olisi, niin sitä oltaisiin todennäköisesti melko yksimielisesti vaatimassa.

LÄHTEET

Nauvon teemahaastattelut 16.7.1990-27.9.1990

Nauvon kyselyt 16.7.1990-27.9.1990

Asuminen Nauvossa: suunnittelualueeseen tutustuminen, tarkkailu, havainnointi ja muistiinpanot ajalta 16.7.1990-27.9.1990

/1/ Paukkunen, Vesa (1990) Hyvinvointivaikutusten arviointi vesistösuunnittelussa. Teknillinen korkeakoulu, yhdyskuntasuunnittelun täydennyskoulutuskeskus, julkaisuja B 61. Espoo

/2/ Paukkunen, Vesa (1990) Hyvinvointivaikutusten arviointi. Esiselvitys. Tiehallitus, kehittämiskeskus. Helsinki

Paukkunen, Vesa (1990) Tiehankkeiden hyvinvointivaikutusten arviointi. Tielaitoksen selvityksiä 8/1990. Tiehallitus, kehittämiskeskus. TIEL 703618

/3/ Parainen-Nauvo kiinteä yhteys. Saariston liikennetutkimus. Alustavia tuloksia. Turun tiepiiri, kesäkuu 1990

Paraisten-Nauvon kiinteän yhteyden yhteiskuntataloudellinen vaikutusselvitys. Yhteysvaihtoehtojen vaikutukset. Luonnos. Varsinais-Suomen seutukaavaliitto, 4.7.1990

Paraisten-Nauvon kiinteän yhteyden yhteiskuntataloudellinen vaikutusselvitys. Liikenne. Tielaitos, Turun tiepiiri, 3.5.1990

Paraisten-Nauvon kiinteän yhteyden yhteiskuntataloudellinen vaikutusselvitys. Luonnos. Turun tiepiiri, Varsinais-Suomen seutukaavaliitto, Turun yliopisto, Suunnittelukolmio Oy. 1990

/4/ Paraisten-Nauvon kiinteän tieyhteyden vaikutusselvitys. Turun tiepiiri, Varsinais-Suomen seutukaavaliitto, Turun yliopisto, Suunnittelukolmio Oy 1990

Muut lähteet

Heinonen, Kari. Paraisten-Nauvon kiinteän yhteyden yhteiskuntataloudellinen vaikutusselvitys. Ympäristötaloudellinen tarkastelu -luonnos. Satakunnan ympäristötutkimuskeskus, 4.7.1990

Kauppi, Lasse. Paraisten-Nauvon kiinteän yhteyden yhteiskuntataloudellinen vaikutusselvitys. Nykytila. Varsinais-Suomen seutukaavaliitto, 4.7.1990

Korpo kommunplan 1989-1993. Korpo kommun

Lauttojen aikataulut, 20.4.-30.9.1990. Prosvik, Retais, Korpo, Norrskata, Houtskär

Lehtilä, Kari. Paraisten-Nauvon kiinteän yhteyden vaikutusselvitys. Ympäristö. Turun yliopiston biologian laitos, 30.6.1990

Luonnos väestömäärien, työpaikkojen, loma-asutuksen ja matkailun kehityksestä Nauvossa, Korppoossa ja Houtskarissa vuoteen 2020. Varsinais-Suomen seutukaavaliitto, 4.7.1990

Nagu kommunplan 1990-1994. Nagu kommun

Nauvon palveluhakemisto 1989

Palveluhakemisto 1989. Korpo, Houtskär, Iniö

Tidtabeller-Aikataulut, 1.6.1990. Ab Skärgårdsvägen-Saaristotie Oy

Turun Sanomat, Åbo Underrättelser

Vapaa-ajan asuminen ja sen seurausvaikutukset. Kustavi, Taivassalo, Velkua. Keskeiset tutkimustulokset ja vertailua muihin tutkimuksiin. Varsinais-Suomen seutukaavaliitto 1990

LIITE 1

SANASTO

NAUVO-PARAINEN KIIENTEÄ YHTEYS = nykyisen lauttayhteyden korvaaminen tieyhteydellä, mutta vesistön ylityskohta ja yhteysmuoto eivät ole tiedossa.

ARVIOINNIN KOHDEALUE = Nauvon kunta

HYVINVOINTIVAIKUTUKSET = kiinteän yhteyden myönteiset ja kielteiset vaikutukset Nauvon kuntaan, sen eri ammatti- ja intressiryhmiin sekä asukkaisiin. Käsittää vaikutukset elintasoon, elämäntapaan ja elämänlaatuun.

ARVIOINTITAPA = laadullinen ja sanallisiin kuvauksiin pitäytyvä; pääosin paikallisten asukkaiden ja intressitahojen välittämiin tietoihin sekä paikallisten olosuhteiden tutustumiseen perustuva tutkijan omakohtainen tulkinta.

METODINEN TARKASTELU = tutkimuksen esiintuomat ongelmat ja sen käyttökelpoisuus suhteessa aiempiin teoreettisiin esityksiin.

LIITE 2

TIETOJA HAASTATTELUSTA

Kaikkiaan haastateltiin 21 henkilöä, jonka lisäksi kymmenen vastasi lomakkeeseen kirjallisesti. Naisia haastateltavista oli viisi. Iältään haastateltavat vaihtelivat 25-70 v. välillä, pääosan ollessa 35-50 v.

Haastateltavat/vastaajat olivat luottamushenkilöitä, kunnan ja valtion eri sektoreiden viranhaltijoita, eri elinkeinojen edustajia ja ammatinharjoittajia sekä yksittäisiä asukkaita. Haastateltavat asuivat eri puolilla Nauvoa (lisäksi 4 Korppoosta, 1 Houtskarista, 1 Kustavista), useimmat kuitenkin kirkonkylässä ja Pikku-Nauvossa.

Haastatteluilla on kerätty paikkakuntalaisten eri näkökulmiin perustuvaa kuvailevaa tietoa varsinaisen hyvinvointivaikutusarvioinnin pohjaksi ja päätöksentekijöiden käyttöön. Tulokset eivät sellaisenaan ole yleistämiskelpoisia eikä prosenttijakaumiin tai tarkkoihin lukumääriin ole pyritty.

1 Elinkeinot

Maa- ja metsätalous. Maatalous on Nauvon pääelinkeino, josta 20% saa elantonsa. Määrä on kuitenkin pienentynyt ja pienenee edelleen. Moneen muuhun kuntaan verrattuna Nauvon maatalous voi suhteellisen hyvin ja sillä on etunaan eteläisen sijainnin ilmastolliset hyödyt. Koko ala elää silti niin Suomessa kuin muuallakin voimakasta murrosta ja se heijastuu täälläkin epävarmuutena tulevaisuudesta.

Maataloudella on sama tilanne kuin muualla, mutta täällä hyvä ilmasto, jossa voidaan viljellä kaikkia kasveja, mitä Suomessa voi (maanviljelijä).

Maatalouden ongelma on se, että tilat on pieniä... perustuu erityiskasveihin, sipuli, peruna jne... vilja ehkä tärkein... pienien tilojen satsattava erityiskasveihin... vaativat paljon käsityötä, mutta niillä pärjää sit,

mutta kannattavuus heittää paljon... aika monta nuorta viljelijää ja 40-50 vuotiaita... jatkajia löytyy, jos kannattavuutta on... yks luomutila, mutta ei paljon puhuta, en usko että se on täällä pelastus (maanviljelijä).

Kalatalous. Kalastus on perinteinen elinkeino Nauvossa ja se on yhdessä maatalouden kanssa muodostanut päätoimeentulolähteen. Nyt sen, kuten myöhemmin rinnalle tulleen kalanviljelynkin osuudet ovat pudonneet ja ala on kriisissä. Tulevaisuuden näkymätkään eivät ole valoisia.

Kalastus ollut suuri elinkeino, mutta laskenut ja nyt koko kalastus on heikoilla... tuskin kasvaa enää, tulee jäämään aika pieneksi (maanviljelijä).

Kalanviljely ollut suurta, mutta siinäkin ylituotanto vienyt hinnat... on useita isoja kalanviljelyspaikkoja ja pieniä vaikka kuinka paljon... kalataloudessa syvä laakso parhaillaan, menekki vähentynyt roimasti turkistarhauksen alamäen vuoksi... kala mennyt täältä pääosin rehuksi, viety Pohjanmaalle (kunnan viranhaltija).

Teollisuus, pienyritykset. Suurteollisuutta Nauvossa ei ole. Suurin yksityinen työnantaja Flipper Boats (n. 40 työntekijää) oli tutkimusaikana lopettamassa toimintaansa. Nauvossa ei suhtauduta kovin positiivisesti suuriin yksiköihin, niistä on huonoja kokemuksia. Sen sijaan pienyritykset ja pienimuotoinen toiminta on toivottavaa, mutta silläkin sektorilla on koettu takaiskuja. Kiinteästä yhteydestä toivotaan osaltaan piristysruisketta.

Vaatusfirma lopetti, pellitysliike lopetti, Flipper menee... vähän huono tilanne (yrittäjä).

Veneteollisuus ja pienteollisuus menossa huonosti... kiinteän yhteyden mukana tulisi yrityksiä yms. lisää... kysellään tänne tuloa, mutta kun kuulee liikenneyhteyksistä, keskustelut katkeavat (kunnan viranhaltija).

Tiedän yrityksiä, jotka tulisivat Nauvoon, kun tulee kiinteä yhteys... saaristokunnan kehitysaluetuki ei enää ole porkkana (luottamushenkilö).

Matkailu ja siihen liittyvä palvelutoiminta on viime vuosina lisääntynyt Nauvossa voimakkaasti. Näin uskotaan tapahtuvan jatkossakin ja vuokrattavia lomamökkejä rakennetaan maatalouden sivuelinkeinoksi.

Varsinaisen sysäyksen kasvulle antoi vierasvenesataman kunnostaminen sekä ravintola- ja hotellitoiminnan aloittaminen sataman yhteydessä. Näiden tuoma julkisuus ja sanan leviäminen tuonee jatkossakin lisääntyvässä määrin veneilijöitä kirkonkylään. Autolla tuleva matkailu on toistaiseksi huomattavasti pienempää.

Matkailua pidetään Nauvossa tulevaisuuden alana - haluttiinpa sitä tai ei. Siihen liittyvät häiriöt ja muutokset herättävät ristiriitaisia tunteita. Matkailuun suhtaudutaan monilla tahoilla kielteisesti, mutta nähdään, että jostakin työtä ja lisämarkkoja on tulevaisuudessa löydettävä. Satama-aluetta ja lomamökkirakentamista lukuunottamatta ei matkailupalveluihin ole vielä juurikaan satsattu. Ongelmia aiheuttaa myös sesongin lyhyys.

Vaikka ei olla erityisesti matkailun kannattajia, niin kyllähän se tulee väkisin... ja se on selvä, että jos tieyhteys tulee, niin se matkailua lisää... nyt se on tullut tähän keskustaan, sitä pitäisi saada muualle... tämä matkailukehitys on tullut itsestään... ei ole tehty mitään paitsi vierasvenesatama (luottamushenkilö).

Kesäasutus ja turismi tulevaisuudessa meidän suurin leipäpuu on... jollei tänne pääse tulemaan, niin millä ne tulee... se määrä mikä tänne nyt tulee, niin se ei meitä elätä ja toi lossimäärä ei pysty enempää ihmisiä kускаamaan (maanviljelijä).

Jotkut turistiryhmät pitävät jännittävänä lauttamatkaa Nauvoon, he ovat kuitenkin pieni osa... enimmäkseen tullaan tänne kuitenkin veneellä... pitkällä tähtäimellä matkailu ja palvelut ovat pääelinkeinoja... saariston erikoisuus säilyy on silta tai lauta... on saaristokunta, jossa 3000 saarta (luottamushenkilö).

Palvelut. Yleensä palveluihin ollaan yllättävänkin tyytyväisiä pääsaarilla ja erityisesti kirkonkylässä. Päivittäiset tarpeet voidaan hoitaa Nauvossa ja vaateet on sovitettu pientä kuntaa vastaaviksi. Kunnan kokoon nähden palvelujen tarjonta on keskimääräistä parempi mikä johtuu niiden mitoittamisesta kesäajan väestömäärälle.

Kaikkea ei Nauvosta saa, jolloin mennään Paraisille tai Turkuun. Vapaa-aikaan, harrastuksiin ja kulttuuriin liittyvien käyntien lisäksi Turusta haetaan mm. elintarviketarjouksia, vaatteita, varosia tai erikoispalveluita. Kiinteän yhteyden myötä nämä käynnit lisääntyisivät.

Valtion palveluista arvosteltiin postiuudistuksia sekä uutta poliisijärjestelmää, jonka katsotaan jättäneen Nauvon heitteille. Tämä on johtanut puheisiin kesäpoliisista tai siviilipartioinnista ja sen suuntaisiin käytännön toimiinkin (kesäviikonloput, tapahtumat). Myös sanomalehdet voisivat tulla aikaisemmin ja kirkonkylään eri tilaisuuksiin haluttaisiin lisää kunnan järjestämiä kuljetuksia.

Ei mulla oo mitään valittamista... kyllä meillä on paljon paremmin kuin monella muulla (maanviljelijä).

Erittäin hyvät palvelut... maksaa paljon ja on pieni pelko, että kuinka kauan valtio on tässä mukana (luottamushenkilö).

Ei uskoisi, mutta saarella ei saa kalaa... pitäisi kehittää kalapuolta ravintolassa, mutta saaminen satunnaista, tuoretta erilaista kalaa saa silloin tällöin eri määriä... kaupungissa saa varmasti tukusta päivittäin tuoreena (yrittäjä).

Kyl ne musta pelaa suhteellisen hyvin... Turusta lähdetään hakemaan vaihtelua, saa nähdä ihmisiä... erilaisia palveluja, suurempi valinnanvara... täältä saa vain elintarvikkeita (maanviljelijä).

Poliisijärjestelyt ja vartiointit ovat tosi surkeat, ainakin kesällä kun meillä on 10 kertaa enemmän ihmisiä... se on niin huono kuin olla voi... ennen kuin järjestelyt uusittiin, saatiin poliisi paikalle 10-30 minuutissa... nyt on tuuria, jos poliisi saadaan kahdessa tunnissa ja silloin on tilanne jo usein ohi... aina ei viitsi edes soittaa niitä... jouduttu itse järjestämään vartiointia... joitakin hakattu, kun ovat yrittäneet estää (elinkeinöelämän edustaja).

2 Maankäyttö

Maankäytön nykytilaan oltiin melko tyytyväisiä ja katsottiin ainakin vielä tilanteen olevan yleisesti ottaen kunnan hallinnassa, vaikkei kunta itse juuri omista maata. Näin toivottiin olevan jatkosakin. Suojelualueisiin suhtaudutaan periaatteessa myönteisesti, mutta kitkaakin esiintyy, erityisesti rantojensuojelulaki herätti paljon närää. Kunnan omaan suunnitteluun perustuvaa suojelua pidettäisiin parempana ja oikeudenmukaisempana.

Nykyistä mökkimäärää (n. 2000) useimmat olisivat valmiita lisäämään, mutta seutukaavaliiton esittämää lukua (4000) pidettiin liian suurena - sitä määrää useimmat eivät halua eikä siihen uskottu koskaan yllettävän. Kehitys haluttaisiin pitää omassa ohjauksessa ja lisämökkimäärästä pääosa paikkakuntalaisten tarjoamina lomamökeinä. Ulkopuolisia keinottelijoita pelätään ja karsastetaan.

Mökkkitontteja on nykyään verrattain vaikea saada. Kyselijöitä ja halukkuutta ostaa esiintyy. Lupia ei herkästi myönnetä, eivätkä kaikki ole valmiita myymään tontteja ollenkaan, vaikka hinnat ovat viime vuosien aikana nousseet.

Toisaalta oletetaan hintojen yhä nousevan ja toisaalta kysymys on periaatteesta.

Täällä katsotaan, että pystytään itse suojelemaan se mitä tarvitsee suojella... niin on pärjätty tähänkin asti... ei niitä turhaan myydä ja panna sellaiseen kuntoon, että ne luontoa vahingoittais... tietenkin siinä määrin, että pystyttäis jostakin elämään (viranhaltija).

Hyvä että suojellaan ja jätetään seuraaville polville... mut se täytyy hoitaa jollain toisella tavalla... suojelis ensin valtion ja seurakuntien maat... vaihtais näitä toisiin tai ostais... toi ei oo hyvä et otetaan vaan (maanviljelijä).

On oikein, että suojellaan tosiarvokkaat paikat, ettei kaikkia kallionnyppylöitä tartte suojella (maanviljelijä).

3 Nauvon Identiteetti, elämäntapa ja vapaa-ajanvietto

Identiteetti. Tunnusomaisia seikkoja Nauvolle tai nauvolaisuudelle oli monen vaikea nopeasti mieltää. Monenlaista kuitenkin löytyi, vaikkakin samantapaisia piirteitä esiintyy eriasteisina pienissä maaseutukunnissa ympäri maata. Eräänä päällimmäisenä esitettiin saaristolaisuus, jota tosin pääsaarilla ei koeta aina läsnäolevana. Meri ja saaristolaisuus on läheisempää ulkosaarilla, esimerkiksi Houtskarissa.

Nauvolaisena koetaan oltavan parempia kuin naapurikuntien asukkaat ja kestää kauan tulla nauvolaiseksi; sellaiseksi pikemminkin synnyttään. Monet ovat muuttaneet muualta, mutta juuret ovat jotain kautta täällä. Tiettyä patriotismia tunnetaan ainakin vanhemman väen keskuudessa. Nuoret ovat kenties aiemmin kokeneet muualla ollessaan nauvolaisuuden epämiellyttävänä tunnustaa, mutta Nauvon imagon viime aikoina kohottua siitä on alettu ylpeillä.

Muina piirteinä esitettiin mm. konservatiivisuus, kotiseuturakkaus, kateus, vapaa elämä, itsenäisyys, luonto, halu olla saaristossa, rauhallisuus, kiireettömyys, kaikki tuntevat toisensa (liiankin tiukka sosiaalinen kontrolli), tai ettei ole eroa muihin kuntiin.

Elämäntapa. Eri vuodenajat säätelevät elämää voimakkaasti, näkyvämmiin kuin monella muulla Suomen paikkakunnalla. Talvi on hiljaista, "oman väen kesken elämistä" ja erilaisten harrastusten parissa puuhailua, työntekoa ja koulunkäyntiä (peruskoululaiset Nauvossa ja lukiolaiset pääosin Paraisilla). Syksy ja kevät rytmittyvät suunnilleen samoin, mutta kesä mökkiläisineen, läpikulkulienteineen ja kesästäkin erityisesti 1,5 - 2 kuu-kauden sesonkiaika veneilijöineen muuttaa elämää ainakin kirkonkylässä totaalisesti.

Talvella hiljaista, mutta kun elää täällä vakituisesti niin kesät ja talvet aika samantaisia, vaikka kesällä on paljon ihmisiä ja tapahtumia... siitä elää erillään... tähän elämiseen tottuu täällä ja kun ajattelee, että se on ihan hyvä paikka asua niin ei sitä sit niin paljon vaadi... alkuaikoina kun muutin tänne, niin montakin kertaa viikossa kävin Turussa... olin silloin ihan varma, etten täällä kovin pitkään asu, vaan muutan isompaan paikkaan... nyt mä oon vakuuttunut, että en mä lähivuosina ainakaan Turkuun muuta (kunnan viranhaltija).

Kun itse pääsee lomalle, niin paljon mieluummin katsoo järvimaisemia kuin merimaisemia... täällä on niin tottunut siihen... joskus huomaa hienona tyvenenä iltana ongella nauttia siitä luonnosta (yrittäjä).

Vapaa-aika ei liity ainakaan pääsaarilla juurikaan mereen... olen koko ikäni asunut täällä, mutta en ole koskaan kalastanut... en ole koskaan omistanut venettä (luottamushenkilö).

Vapaa-ajanvietto, harrastukset. Meri ja luonnonläheisyys vaikuttavat osaltaan vapaa-ajanviettoon, kuitenkin ei kaikkien kohdalla, eikä niin paljon kuin ulkopuolinen luulisi. Useimmilla on kuitenkin vene tai ainakin mahdollisuus päästä merelle. Veneily, kalastus, linnustus (erikoisuutena keväällä merilintumetsästys), metsästys (hirvet, ketut, metsälinnut, jänikset) sekä marjastus ja sienestys kuuluvat kuvaan.

Vartuneempi väki kokee vapaa-ajanvietto- ja harrastusmahdollisuudet kunnan kokoon nähden melko hyviksi, mutta jos haluaa erikoisempaa, suuremmat resurssit vaativaa toimintaa tai tähtää harrastuksissaan pidemmälle, pitää käydä Paraisilla, Kaarinassa tai useimmiten Turussa. Käynnit ovat jatkuvasti lisääntyneet ja kiinteä tieyhteys helpottaisi niitä entisestään.

Kirkonkylässä tai sen lähetyksillä asuvilla mahdollisuudet harrastaa ovat luonnollisesti paremmat ja kivuttomammat kuin kauempana asuvilla, vaikka useimmilla onkin nykyään auto käytettävissään. Ulkosaaristolaiset ovat jo kokonaan toisessa asemassa.

Ne on valtavat... jotka sanoo että on vapaa-ajanongelmia tässä kunnassa niin... täällä vois tehdä vaikka mitä, kun on kerran päässyt systeemiin sisään ja tietää mitä on milloinkin... ainakin jos on päättänyt täällä elää ja on valmis antamaankin jotain... olisi paljon luottamustehtäviäkin... tarvittaisiin enemmän henkilöitä toimimaan näissä... esim. musiikin ja taiteen puolella tarvittaisiin (elinkeinoelämän edustaja).

Nyt on nuorilla kaikenlaista, nuorisotalo, elokuvat kerran viikossa, kirjasto jne., mutta tyttäreni sanoo, ettei täällä ole mitään tekemistä vaikka on työväenopisto kursseineen... on vaikka mitä, mutta ei ole mitään tekemistä... näin sanotaan Turussakin...

nuoret ovat sellaisia, ainakin osa... nuorilla on autot ja liikennemahdollisuudet käydä muualla, mutta lautta-aikataulut ja linja-autovuorot rajoittavat (luottamushenkilö, maanviljelijä).

Vetäjistä puutetta... nuoret eivät tiedä mitä haluaisivat, pitäisi saada heti... diskoja pitäisi saada enemmän ja matkoja Turkuun... käyvät aika usein osa Paraisilla ja Turussa... on kuitenkin aktiiviset ja passiiviset... ikäluokat ja ryhmät pieniä... itsellä lentopallo, tennis, keramiikka, käsityöt, hevosia 2 ja poni... perhe, työtä paljon... kyllä talvella täällä riittää tekemistä, jos on aktiivinen, muuten ei... tää on pieni paikkakunta, tääl voi itte esittää ja ryhtyy tekemään (kunnan viranhaltija).

Mahdollisuudet riippuu siitä, mitä harrastaa... kyllähän täällä jonkun verran on, mutta paljon joutuu hakemaan Turusta... täällä on sellaista mitä luonnossa harrastetaan, työväenopisto, urheilu... kiinteän yhteyden tullessa olisi huomattavasti helpompi käydä teatterissa ym. Turussa, uimassa Kaarinassa... helpottaisi nimenomaan iltaisin käyntejä (maanviljelijä).

Kiinteä yhteys antaisi mahdollisuuksia paremmin käydä Turussa teatterissa, elokuvissa, uimassa, urheilemassa tms... tänä päivänä ei tule niin käytyä... esim. jos sunnuntaina tahtoo käydä jalkapallo-ottelussa, niin ei ilman jonotusta omalla autolla mitään mahdollisuuksia... pitäisi mennä monta tuntia ennen jonottamaan ja sitä ei viitsi tehdä (kunnan viranhaltija).

4 Nauvo yhteisönä

Nauvon toimintaa yhteisönä tarkasteltiin kartoittamalla eri ryhmiä (mm. kieliryhmät, ikäryhmät, kantaväestö-muuttajat-kesämökkiläiset-lomailijat, kantaväestön keskinäiset suhteet, suhteet naapurikuntiin) ja näiden ryhmien välisten suhteiden toimivuutta. Erilaisia ryhmiä on olemassa, vaikakaan ei selvärajaisina.

Suurimmat skismat (esim. kieli, kesämökkiläisyys, suhteet naapurikuntiin) ovat menneinä aikoina olleet voimakkaitakin, mutta pääosin jääneet jo taakse. Nykyään jaottelua tapahtuu enemmän puheissa ja yleisessä mielessä sen kohdistumatta yksilöihin tai käyttäytymiseen sen kummemmin.

Pitkään melko suljettuna tai eristyksissä ollut yhteisö on hiljalleen avautunut, mutta historian painolasti, perinteet ym. vaikuttavat edelleen melko voimakkaina. Nuorten kohdalla tämä ei ole kenties enää kovin vahvaa eikä tietenkään koske kaikkia muitakaan yhdenmukaisesti. Yhteisön pienuus sekä vahva sosiaalinen kontrolli ovat luoneet sääntöjä ja taanneet sen, että sosiaalisia ongelmia tai häiriöitä ei ole oman väen keskuudessa suuremmin esiintynyt. Kun kesäaika runsaine ihmismäärineen on aiheuttanut häiriöitä ja muuttanut joksikin aikaa vuodesta totuttuja kuvioita, koetaan muutosvastarintaa. Monet muualla pieniltä tuntuvat seikat korostuvat tätä taustaa vasten.

Paikallisten asukkaiden esittämiä kuvauksia lainataan seuraavassa eri ryhmittelyjen mukaisesti:

Kantaväestö, muuttajat, kesämökkiläiset, lomailijat

Kiva kun turistit kesällä tulevat, mut kiva myös kun ne lähtee... joskus ottaa aivoon, ne tulee tänne kuin omistaisivat koko saaren... me ollaan Turusta ja Helsingistä... mut kyllä se antaa elämää tänne ja muuttaa katukuvaa (kunnan viranhaltija).

Kyllä Nauvoon sopii mökkiläinen kuin nenä päähän, ei ole ongelma ainakaan mulle... on meille suoranaiseksi työvoimareserviksi, olleet nostamassa varhaisperunaa... ilman muuta ne on meille hyödyksi (maanviljelijä).

Mökkiläiset käyneet tutuiksi, kun olleet samat jo vuosikymmeniä... uusille voi olla vaikeempaa... vanhat kuuluu kesäkuvioihin (asukas).

Ennen ollaan kiistelty kalavesistä, mutta vähentyneet... ollaan totuttu (maanviljelijä, virkamies).

Kieliryhmät

Kielijutut on jo taakse jäänyt... meillä kotona puhutaan molempia... mulla ruotsi äidin-kieli, mutta puhun molempia... muija on suomenkielinen ja mukulat puhuu suomea tai ruotsia (yrittäjä, maanviljelijä).

Ei kielessä mitään... totta kai se on vaikeampi olla tekemisissä kun ei osaa ruotsia, mutta en mä nää siinä mittään... kyl mä ymmärrän, muttei puhuminen suju... ei oo kovin paljon tapahtumia suomenkielisille, pitää melkein suomalaisten itse järjestää... vähemmistö on aina vähemmistö, se on luonnollista (maanviljelijä)

Storlandet ja Lillandet, ulkosaaret ja pääsaaret, kirkonkylä ja haja-asutusalueet

Nauvolla, Korppoolla ja Houtskarilla ollut aina jonkunlainen voimainkoetus keskenään... niiden pitäisi paljon enemmän vetää samaa köyttä... on vähän ihmisiä ja pitäis olla yhtenäisyyttä (maanviljelijä).

Ollut ulkosaarten ja pääsaarten vastakainasettelua, mutta tasaantunut... nyt keskusta vastaan muut alueet... Pikku-Nauvo, Storlandet, Korppoo, Houtskari ollut rakkaus-vihasuhde historiallisista syistä... ei ole ollut yhteistyötä ja se vaikuttaa vieläkin (luottamushenkilö).

Muita ryhmittelyjä

Onhan, voi sanoa, aika raakaakin jakoa... on suomenkieliset kesämökkiläiset, ruotsinkieliset kesämökkiläiset... Ruotsissa asuvat suomenkieliset kesämökkiläiset ja nää kaikki jakautuu sellaisiin, jotka ovat perineet palstansa, ostaneet palstansa tai ovat perikunnissa... kyl tää on ihan oma jakonsa ja

kaikilla on kantaväestöön erilaiset suhteet... näkee kulkiessa tuolla mikä mitäkin porukkaa on... sit on vielä nämä siirtokarjalaiset ja näiden jälkeläiset, nämäkin ovat omassa karsinassaan... tämä on monimutkainen asia, mielenkiintoinen tosin (valtion viranhaltija).

On täällä erilaiset leirit täälläkin, niin kuin kaikissa kunnissa... on päättäjäleiri ja muita leirejä... kun on pieni kunta, niin kun pääsevät vauhtiin niin pysyvät mukana ja niille avautuvat kaikki mahdollisuudet, niil on sormi mukana joka paikassa... kun uusi yrittää mukaan siihen porukkaan tai yrittää tehdä jotain itse, niin on vaikea, jos se porukka vastustaa (maanviljelijä).

Sosiaaliset ongelmat ja häiriköinti

Sosiaalisia ongelmia on, muttei kiinteä yhteys niihin vaikuta... asuntotilanne on ollut huono, mutta on parantunut (nuoret, muuttaneet)... kunta satsannut... vuokra-asuntoihin ei jonoa, vaikka aika täyttä on (kunnan viranhaltija).

Häiriöitä tai rikollisuutta ei ole olemassa talvisin, mutta kesävieraiden mukana tulee näitäkin ongelmia... talvella ei jouduta lukitsemaan paikkoja (kunnan viranhaltija).

Ulkosaaristolaiset juttelee, että veneily ulkosaarilla olisi vähentynyt, et ne pärisee nyt tuolla satamarannassa kapakoitten ympärillä... ulkosaaristossa ei saa punssia ja ne ajaa vaan tota aakkosväylää, kun jupit ei ymmärrä mitää merikortin päälle... tietenkin se häiritsee sit siinä sataman ympärillä asuvia (maanviljelijä).

5 Lauttayhteys

Nykyisen lauttaliikenteen ongelmia. Monet myönsivät lauttaliikenteen toimivan suhteellisen hyvin ja parannuksen tapahtuneen aikojen kuluessa. Varsinkin jos henkilöllä on etuajo-oikeuskilpi, ei normaalisti koeta suurempia ongelmia olevan, mutta yllätyksiä ja poikkeustilanteita esiintyy. Ongelmia on kuitenkin tänä päivänäkin

ja ne huipentuvat kesäsesongin viikonlopputun-
goksina. Suhtauduttiin myös epäillen mahdolli-
suuteen hoitaa suurempia joukkoja tulevaisuu-
dessa nykyjärjestelyin.

Hyvä nauvolaisten kannalta, että normaalis-
ti ruuhkahuiput ovat päinvastaisia, ei joudu
jonoihin... jos joutuu itse jonon sekaan, niin
sitten lukee kyllä kaikenlaisia sanoja, mutta
toisaalta opittu, ettei lähdetä liikkeelle vää-
rään aikaan ellei ole pakko... mahdollisuuk-
sia saada myös etuajo-oikeuksia (kunnan
viranhaltija).

Kapasiteettia ei ole riittävästi, huonokuntoi-
sia, pieniä... ovat poissa liikenteestä välillä,
menee rikki ja tulee pitkät jonot (kunnan
viranhaltija).

Tietenkin sais olla enemmän kapasiteettia,
lähinnä öisin ja talviaikanakin... kesällä ei
oikeestaan näe puutteita, niitä liikkuu nyt...
firman autolla liikkuessakin minulla on etuajo-
oikeus siinä... mut ennen etuajokilpeä sil-
loin mä monta kertaa kirosin, kun mä yllät-
täen tuloin perjantaina ja jouduin jonoon...
silloin jätin auton monta kertaa toiselle
puolelle ja soitin vaimon hakemaan toiselta
puolelta... et se jonossa istuminen se on
karmeeta, se ei kuulu tähän toimintaan...
se on niin iso lovi työ- ja tavalliseen elä-
mään et joutuis siellä istumaan (elinkei-
noelämän edustaja).

On siinä ongelmia, koska siellä voi olla joka
päivä koska vaan jonoja... ei voi koskaan
olla varma että pääsee yli... se on aika
rasittavaa, kun joutuu aina ajattelemaan
kuinka mahtaa käydä (maanviljelijä).

Nykyisen lauttaliikenteen kehittämiseksi esi-
tettiin joitakin parannusehdotuksia. Kiinteän yh-
teyden katsottiin tuovan oleellista parannusta
lisääntyneen matkustajamäärän hoitamiseksi.

Parannusesityksinä tai väliaikaisratkaisuinä tuo-
ttiin esiin mm. lisälauttavuorot (etenkin kesäaika-
taulun tai päivävuorojen ulkopuolella), isommat

lautat, lisää lauttoja, etuajo-oikeuskyltit kaikille
saariston asukkaille, kahvi- ja ruokatauot nyky-
muodossaan pois.

Kanta-asukkailla sais olla hyötyliikennekil-
pi... olisi kaksi... ensimmäinen linja-autoille
ja ammattiautoilijoille, toinen meille kanta-
asukkaille (maanviljelijä, yrittäjä).

Enemmän lauttavuoroja... ruoka- ja kahvi-
tauot jne... jolloin kallista tavaraa seisoo
ruokapöytänä lossimiehille... aikataulun
pitäisi olla tiheämpi... aina tauon tultua syn-
tyy jonoja... joitakin voi rentouttaa, mutta
stressivaikutukset tulee myös (kunnan
viranhaltija).

Ei oikein uskota, että tielaitos pystyy jatkos-
sa hoitamaan yhteyden tyydyttävästi... ra-
ha... niin pitkään kuin ollaan lossin varassa
yhteys voi katketa (kunnan viranhaltija).

6 Kiinteän yhteyden vaikutukset Nauvoon

Lähes kaikki vastaajat näkivät kiinteän yhteyden
tuovan mukanaan sekä kielteisiä että myönteisiä
vaikutuksia. Perustelut ja eri asioiden painotuk-
set myönteisessä tai kielteisessä kannassa vaih-
telivat paljonkin.

Kielteisinä puolina nähtiin mm. erityisalue- ja
maataloustukien poistuminen tai väheneminen;
ostosmatkojen lisääntyminen Paraisille ja Tur-
kuun, turvattomuuden kasvaminen lisääntyvän
rikollisuuden myötä, häirikköporukat ja häiriöt
lisääntyvät, rauhattomuutta; muutosten tuoma
yleinen epävarmuus, totutun elämänrytmin häi-
riintyminen; ympäristön kuormituksen kasvami-
nen, ympäristön kuluminen, ympäristöhäiriöt;
liikenneturvallisuus huononisi; saaristolaisuuden
vaarantuminen, kiinteän yhteyden jälkeen ei olisi
enää saaristoa.

Haittapuoli on olemassa ja tulevat vähän
lisääntymään... lähinnä porukat jotka liikkuu
ja pitää vähän hauskaa... muuten ei katso

ta, että silta toisi joitain isoja ongelmia mukanaan... häiriöt, näpistelyt, pikku varkaudet voisivat lisääntyä... muuten ei olisi syytä pelkoon, kyllä ne tulevat nytkin, vaikka nyt on vähän vaikeampi päästä pois jos on tehnyt jotain, on lossi jarruna... turismin määrä voi lisääntyä, aluksi enemmän mutta tasaantuu... (kunnan viranhaltija).

On sanottu, että turkulaiset tulevat tänne ja poimivat kaikki marjat ja sienet ja rikollisuus vähän kasvais... mutta en usko (asukas).

Ollaanko täällä kypsiä ottamaan lisääntyvää liikennettä ja ihmisiä, onko resursseja, motelleja tms... kukaan ei ole ainakaan toistaiseksi ajatellut lisääntyvän liikenteen seurauksia... tuo tätä häntää, jota on heilunut jopa veneilijöiden perässä, mitä ei oo ollenkaan haluttu tänne, häiriöporukkaa... tulot mitä moottoriturismi tuo, on pientä ainakin veneilyyn verrattuna paikkakunnalle... perävaunut ja kaikki eväät ym. mukana, menevät kalastamaan tai uimaan... se on enemmän rasitus kunnalle... ainakin jos emme pysty tarjoamaan jotain... pitäisi jo nyt alkaa suunnitella (elinkeinoelämän edustaja).

Olen monta kertaa miettinyt, onko lauttaliikenne vai kiinteä yhteys parempi... verrannut negatiivisia ja positiivisia puolia keskenään ja nyt olen aivan varma kiinteän tieyhteyden puolesta... olen myös kuullut niiltä, jotka vastustavat sitä, että kiinteä yhteys voi tuoda rauhattomuutta, ei-toivottuja ihmisiä ja olemme nähneet, että niitä tulee jo nyt... ne tulevat lautoilla, veneliikenteellä, pikkuveneillä... eli se tulee jo nyt... aluksi voi tulla enemmän väkeä ja sen tuomia juttuja, mutta on kokemuksia, että tilanne normalisoituu ja uskon niin käyvän täälläkin... olen myös kuullut epäilijöiltä, että Nauvo menettäisi itsenäisyytensä, mutta en usko niin käyvän (luottamushenkilö).

Mistä tie vedetään ja paljonko siinä metsä- ja viljelymaata tuhoutuu... jos linjataan nykyiselle, niin ei kai se niin vaikuta... tuskin lisää olennaisesti liikennettä tai ympäristövahinkoja (maanviljelijä, viranhaltija).

En mää tiedä, en mä usko... mä tunnen Rymättylästä ihmisiä ja ne oli ennen lossin takana, mut ei ne sillasta luopuis mistään hinnasta... jutellaan kyl että... sen mä uskon, että ruotsinkieltä se tulee rassamaan... kaikki se mikä tulee lisää, niin on suomenkielistä (maanviljelijä, suomenkielinen).

Myönteistä kantaa perusteltiin mm. seuraavilla seikoilla: haittoja liioitellaan, uhkat ja pelot normaalia muutosvastarintaa; oletetut haitat jo näkyvissä lossista huolimatta; liikenneturvallisuus paranisi kiireen jäätyä pois; epävarmuus jäisi pois; sairas- ja hälytysajot helpottuisivat; vapaa-ajanvietto- ja harrastusmahdollisuuksien helpottuminen ja lisääntyminen; kunnan kehittämisen, asukasmäärän säilymisen tai kasvun kannalta jatkossa välttämätöntä; myönteiset vaikutukset suuremmat kuin kielteiset; yhteiskunnan muutokset näkyvät vaikka onkin ollut lossi tulppana - ei voi keinotekoisesti eristäytyä; omaleimaisuus säilyy kiinteästä yhteydestä huolimatta; kuljetukset ja kulkeminen nopeutuvat ja helpottuvat; taloudelliset hyödyt ja säästöt, piristäisi elinkeinoja ja antaisi uusia mahdollisuuksia; missään ei suostuttaisi jo rakennettuja yhteyksiä purkamaan.

Kiinteä yhteys olis paras vaihtoehto kunnan kannalta ja kaikkien kannalta mä luulen... kyl se on ainoa mahdollisuus et saaristo ja kunnat pysyis hengissä... olis kunnan kulkuyhteydet... ei ihmiset nykyään muuta tänne ja ne kun on syntyneet täällä muuttavat pois... tietysti tänne jää aina tietyt ihmiset, vaikkei olis minkäänlaisia siltoja tai losseja... mut kunta ei pärjää niitten avulla, kyl pitää saada koulutetut ihmiset jäämään tänne (maanviljelijä).

Ravintolaan olisi parempi saada huoltoa... voisi lisätä asiakasmääriä talvella, nyt lautta toimii psykologisena ja käytännön esteenä... kesällä en usko sen vaikuttavan, on paljon kävijöitä muutenkin (yrittäjä).

Tavaran saanti helpottuisi... ei ne lähde tuomaan tänne aina kun on lautta... tulee linja-autolla ja joku lihalaatikko voi pilaantua... kävi just niin, lauttarantaan olisivat tuoneet... asiakasmäärät vois kasvaa, jos tulisi nykyiselle paikalle (yrittäjä).

Metsätalouden ja maatalouden kuljetukset, tekis niistä halvempia... sellaiset palvelut kuin eläinlääkäri, keinosiementäjä jne. helpompi silloin saada toimimaan paremmin, kun pääsee vapaasti liikkumaan... eläimilläkin se on että ne tahtoo sairastua yöllä tai viikonloppuna, kun on hankalaa liikkua (maanviljelijä).

7 Miten Nauvoa tulisi kehittää

Nauvon nykyinen asukasmäärä on 1450 (5-vuotissuunnitelmassa 1530). Tähän valtaosa haasteltavista toivoi lisäystä - jotkut halusivat asukasmäärän pysyvän ennallaan. Useimmin esiintyivät luvut 1700-2000 välillä, jotkut esittivät tätäkin suurempaa määrää. Asukasmäärän lisäys katsottiin tärkeäksi kunnalle nykyisten palveluiden turvaamiseksi ja parantamiseksi, kunnan kehittämiselle sekä sen pysymiselle itsenäisenä.

Kiinteän yhteyden katsottiin mahdollistavan ulkopuolisten kakkosasuntojen lisääntymisen, uusien muuttajien tulon kuntaan asumaan ja käymään muualla töissä sekä omien asukkaiden (erityisesti nuorten) pysymisen Nauvossa käymällä töissä Paraisilla, Turussa jne. Muuttajia olisi tulossa jo nykyäänkin, mutta kunnalta puuttuu asuntoja ja rakennusmaata.

Teollisuutta tai isoja yrityksiä ei hanakasti toivota, vaan haluttaisiin pienteollisuutta, pienyrityksiä (5-10 henkeä) ja pienimuotoista erikoistoimintaa. Esimerkkeinä mainittiin mm. kylpylä, kasino ja motelli. Matkailuun ja matkailupalveluiden kehittämiseen uskottiin melko paljon. Nauvossa liikkumisen tulee kuitenkin olla ohjattua ja Loma-Nauvo tulisi kehittää.

Kirkkosalmen ruoppaus pitäisi suorittaa ja saada satama siirrettyä kirkonkylän sisäpuolelle. Vanhustenhoidon kehittäminen on eräs päällimmäisistä hankkeista, vanhainkodin siirtäminen kirkonkylään ja avopalveluiden kehittäminen. Maatalouden tulevaisuudesta ollaan huolissaan.

Kehitys ei saa olla villiä, vaan hallittua ja ohjattua - ei museointia, mutta pienten askelten politiikkaa. Mantereella tapahtuvassa kehityksessä pitäisi silti pysyä mukana. On turvattava kunnan säilyminen itsenäisenä. Kehityksen sekä ohjasten on oltava Nauvossa asuvien käsissä. Ulkopuolisia keinottelijoita pidetään uhkana.

Nauvoon mahtuisi tuplamäärä asukkaita, n. 3000... se voi olla liikaa, mutta 2000 vois tulla ihan hyvin ja mä luulen, että tuleekin... nyt on uniikki tilanne, kun Flipperi lopettamassa... se on ollut liian iso, eikä oo oikein sopinut tänne, aina ollut työvoimapula ja jos saadaan näihin halleihin toimintakykyisiä yksityisyrittäjiä... pitäisi löytää lisää rakennusmaata, kirkonkylän yksityisten pitäisi ajatella myös kuntaa... voisi olla motelli, kasino, kylpylä tms. pientä erikoistoimintaa... Nauvo on nyt pop, tänne tullaan viihtymään kakkosasuntoja hankkimaan (elinkeinoelämän edustaja).

Aiemmin sanottu, että Nauvon palvelutaso vastaa n. 7000 asukasta... riippuu vähän miltä kantilta katsoo, mutta nämä palvelut pitäisi pystyä ilman suurempia satsauksia riittämään 200-300 lisäasukkaalle... nämä asiat pitäisi pysyä täällä asuvien käsissä, vaikka muuttaisikin muualta... silloin huomioi nämä asiat toisella tavalla, kun kuuluu itse yhteisöön (luottamushenkilö).

Me emme missään tapauksessa saa tehdä tästä museota tms... meidän täytyy kaikin tavoin seurata kehitystä, joka tapahtuu mantereella... meidän vahvuutemme ovat asuinmiljöö, puhdas ilma ja vesi (luottamushenkilö).

Lisää työpaikkoja ja lisää kauppajoja... tää on liian pieni paikka, voisi kasvaa... yläasteen jälkeen melkein kaikki hakeutuvat pois täältä (lukio, muut koulut, työ)... mitä he tekisivät täällä, en ymmärrä mitä mahdollisuuksia heillä olisi, pitäisi olla työpaikkoja... kesäisin on, muttei talvella minkäänlaisia... he haluavat käydä kouluja ja olla mukana työelämässä (asukas).

8 Suhtautuminen kiinteään tieyhteyteen

Nauvossa on jo pitkään keskusteltu eri yhteyksissä kiinteästä tieyhteydestä, sen tarpeellisuudesta, vaikutuksista, sillasta tai tunnelista, osin paikastakin. Erilaisia tutkimuksia ja selvityksiä on tehty joidenkin mielestä jo liikaakin.

Tieasioita jahkailtu ja tutkittu jo 20 v., eikä kaikki kuntalaiset ymmärrä, että mitä niitä enää tutkitaan (maanviljelijä, viranhaltija).

Tätä juttua tutkittu iät kaiket... rahaa palanut jo yhden sillan verran (maanviljelijä).

Laaja keskustelu käytiin 1988 kunnanvaltuuston päätöksen edellä, joten ainakin luottamushenkilöt ja viranhaltijatkin ovat joutuneet pohtimaan asiaa syvällisemmin. Nauvon kunnanvaltuusto päätti 27.9.1988: "Valtuusto suosittaa kiinteän tieyhteyden rakentamista Paraisten ja Nauvon välille". Päätös syntyi äänin 15-2. Jos Nauvossa suositeltiin, niin Korppoossa valtuusto meni 13.9. samana vuonna pidemmälle: "kiinteä yhteys tulee rakentaa Nauvon ja Paraisten välille niin pian kuin mahdollista. Kunta ei ota kantaa tarkemmin yhteyden sijaintiin". Suoraan ei asukkailta suhtautumista tai mielipidettä ole kysytty.

Kiinteä yhteys niin nopeasti kuin mahdollista... suurin osa sitä mieltä (asukas).

Vastustajiaakin löytyy, mutta ei osaa sanoa paljonko... mutta jos demokratian mukaan mennään, kuten täytyy, niin oletettavasti valtuustoedustajat puhuneet äänestäjiensä kanssa... ja jos se päättää lähes 100% enemmistöllä niin (kunnan viranhaltija).

Ei saisi tulla vielä 5-10 vuoteen, mutta jos tulee niin täällä olisi oltava valmius ja tieto etukäteen ajoissa... hyvä asia olla silta Iso- ja Pikku-Nauvon välillä, edistänyt paljon asioita ja yhdistänyt Nauvon... enemmistö elinkeinoelämästä haluaisi sen, mutta ei kaikki... jos kaikki lasketaan, niin kannattajia voisi olla vähemmistö... nuoret kannattavat enemmän (elinkeinoelämän edustaja).

Jos se on taloudellisesti yhtään kannattavaa, niin sillan kanssa ei kannata miettiä yhtään... mitään katastrofia ei voi tulla (maanviljelijä).

Nuoret yläasteella sitä mieltä, ettei siltaa... mut näillähän ei oo vielä autoa, se voi vaikuttaa tähän... yhdessä luokassa 3 sillan puolesta ja 12 ei... se oli mullekin ihan uutta... mä kysyin vielä, et jos jokainen sais etuajo-oikeuskyltin, niin silloin nää kolmekin oli sitä mieltä, ettei siltaa... näillä ei oo vielä kovin paljon käyntejä muualla... kun menee lukioon, niin maailma aukeaa niille (kunnan viranhaltija).

Vastustajat ehkä ruotsinkielistä maanviljelijäväestöä, vanhoillisia niiden täytyy olla ja vanhempia ihmisiä... voi olla, että ajattelevat, ettei saisi tulla vierasta väkeä, mutta kysyttäessä sanovat kannattavansa (valtion viranhaltija).

En tiedä... ehkä moni maanviljelijä ajattelee, että se säästää kustannuksissa, mutta mä en luule... aikaa se vähän säästää... muista se voi olla, että ne pitää hienona et tulee tie... vastustajat pelkäävät ilkivaltaa, varkauksia tms... nyt mulla ei oo mitään lukkojen takana, sit pitäis laittaa lukot kiinni... nykyinen lossi on rauhoittava paikka... voi vähentää vähän kierroksia, ehtii vilkasta lehtiä ja nähdä tuttuja ja miettiä maailman menoa (maanviljelijä, yrittäjä).

Sijoittuu tärkeydessä aivan kärkipäähän minun mielestäni... jos katsoo 10-15 v. Nauvoa eteenpäin niin... lauttoja ei voi lisätä (törmäysvaara) ja liikenne lisääntyy kuitenkin... olisi aika vaikea elää, asua, toimia ja kulkea ilman kiinteää tieyhteyttä... tulisi rakentaa mieluummin silta ja nykyiselle lauttapaikalle (luottamushenkilö).

Suurin osa haastatelluista ja muista vastanneista suhtautui kiinteään tieyhteyteen Nauvon ja Parainen välillä eri asteisen myönteisesti ja piti sen saamista Nauvolle asukkaineen tärkeänä. Samoin arveltiin tekevän valtaosan paikallisesta väestöstä, Korppoossa ja Houtskarissa vielä selvemmin. Jos itse ei sitä välttämättä haluaisi tai tarvitsisikaan, niin katsottiin sen olevan kuitenkin tärkeä eri elinkeinoille ja kunnan kehitykselle tulevaisuudessa.

Myös vastustusta esiintyy, mutta mitään selkeää vastustavaa erityisryhmää ei löytynyt. Kielteisesti suhtautuvat jakaantuvat yli ikä-, ammatti- tai intressiryhmien. Tosin arveltiin vastustusta esiintyvän runsaimmin vanhemmissa ikäluokissa. Yllättäen esitettiin, että myös peruskoululaisten joukossa ilmenee selkeää vastustusta; tätä olisi tarpeen selvittää tarkemmin.

Spekuloida voi myös sillä, muuttuisiko suhtautuminen joiltakin osin, jos kyse olisi ollut jo konkreettisesta hankkeesta (silta, tunneli, sijainti, aikataulu). Nyt selvitettiin kiinteää tieyhteyttä yleisellä tasolla em. seikkoihin varsinaisesti puuttumatta, mutta jonkin verran niitä keskusteluissa sivuttiin. Näistä syntyi sellainen kuva, että toivoisin ratkaisu olisi siltayhteys nykyisen lossin paikalle.

LIITE 3

NAUVON HYVINVOINTISELVITYS-TEEMAHAASTATTELURUNKO

TIEHALLITUS

Kehittämiskeskus

Vesa Paukkunen

25.7.1990

Nimi:

Pvm, aika:

Ammatti:

Intressiryhmä:

Ikä:

Asuinpaikka:

Millaisia ongelmia tai kielteisiä puolia on liikenneyhteyksissä Nauvon ja Paraisten välillä nykyisin? Omalta kannalta. Intressiryhmän kannalta. Yleensä. (Eri ajankohdat, vuodenajat, viikonpäivät, vuorokaudenajat.)

Miten nykyistä tilannetta voitaisiin tai tulisi parantaa? Kehittämisehdotukset. (Eri ajankohdat jne.)

Millaisia myönteisiä vaikutuksia Nauvon-Paraisten välisellä kiinteällä tieyhteydellä olisi? Omalta kannalta. Intressiryhmän kannalta. Yleensä. (Eri ajankohdat jne.)

Millaisia kielteisiä vaikutuksia tai uhkia kiinteä tieyhteys toisi mukanaan? Omalta kannalta. Intressiryhmän kannalta. Yleensä. (Eri ajankohdat jne.)

Millainen on eri elinkeinojen nykytila (maatalous, metsätalous, kalastus, teollisuus, palvelut, matkailu, muut)? Ongelmat. Tulevaisuuden näkymät. Kiinteän tieyhteyden vaikutukset eri elinkeinoihin ja uusiin hankkeisiin.

Millainen on maankäytön nykytila? Ongelmat. Kehitysnäkymät. Kiinteän tieyhteyden vaikutukset maankäyttöön (hinta, riittävyys, mökki- ja asukasmäärät, suojelualueet, halukkuus myydä jne.).

Mikä on tai mitä kuuluu Nauvon identiteettiin? Nauvon omaleimaisuus. Kotiseuturakkaus. Nauvolainen kulttuuri. Millaisia vaikutuksia kiinteällä tieyhteydellä olisi näihin?

Mitä kuuluu nauvolaiseen elämäntapaan? Miten ihmiset Nauvossa elävät? Millaisia elämänlaatutekijöitä Nauvossa on? Mitä harrastetaan ja miten vapaa-aikaa vietetään? Mahdollisuudet. Puutteet. Ongelmat. Miten kiinteä tieyhteys vaikuttaisi näihin?

Miten Nauvo toimii yhteisönä? Yhteisöllisyys. Yhteiset tapahtumat ym. Millaisia ristiriitoja on eri ryhmien välillä? Nuoret vs. vanhat, nopea kehitys vs. nykyolot, kieliryhmät, kantaväestö-muuttajat-kesämökkiläiset-lomailijat, muut. Miten kiinteä yhteys mahdollisesti vaikuttaisi näihin?

Miten valtion sekä kunnan palvelut toimivat Nauvossa? Ongelmat ja parannusehdotukset omalta sekä intressiryhmän kannalta. Toisiko kiinteä yhteys muutoksia em. palveluihin?

Millaisia sosiaalisia ongelmia Nauvossa on? (Esim. asuntotilanne, työllisyys, nuoret, lapsiperheet, rikollisuus tms.) Kiinteän yhteyden vaikutukset näihin.

Miten kiinteä tieyhteys vaikuttaisi ihmisten luontosuhteeseen? Millaisia luonto- tai ympäristövaikutuksia sillä olisi Nauvossa?

Miten Nauvoa tulisi kehittää? Omalta kannaltasi. Ryhmäsi kannalta. Miten kiinteän tieyhteyden saaminen sijoittuu kiireellisyys- tai tärkeysjärjestyksessä muihin hankkeisiin? Miten oma intressiryhmäsi suhtautuu kiinteään tieyhteyteen? Entä muut asukkaat?

Estääkö tai onko kiinteän tieyhteyden puuttuminen estänyt joitain omia tai ryhmäsi toimintoja, hankkeita tms.? Toisiko kiinteä tieyhteys muutoksia olemassa oleviin suunnitelmiin, hankkeisiin, toimintoihin jne.?

Millaisia omakohtaisia kokemuksia sinulla on ollut lauttayhteyksien kanssa? Ongelmat tms., esimerkkejä.

Mitä mieltä olet tällaisesta haastattelusta liikenneolojen kehittämiseen liittyen?

TIELAITOKSEN SELVITYKSIÄ

- 18/1991 Pohjaveden suojaus maatiivisteellä tien luiskassa. TIEL 3200017
- 19/1991 Liikennetunnelien kuivatus- ja lämpöeristysrakenteet. TIEL 3200018
- 20/1991 Kunnossapidon tuloksen mittaust. TIEL 3200019
- 21/1991 Tiesuolauksen vaikutus pohjaveteen Salpausselän alueella. TIEL 3200020
- 22/1991 Tiekohtaiset nopeusrajoitukset ja onnettomuudet 1984 - 1988. TIEL 3200021
- 23/1991 Kiertoliittymät ja niiden välityskyky. TIEL 3200022
- 24/1991 Teiden kantavuusvaihtelut 1987-89. TIEL 3200023
- 25/1991 Tierakenteen kantavuusvaihtelu ja laskennalliset kantavuudet. TIEL 3200024
- 26/1991 Joukkoliikenne; Kirjallisuusselvitys ja -referaatit. TIEL 3200025
- 27/1991 Kauhavan taajamatien saneerauksen vaikutukset. TIEL 3200026
- 28/1991 Kuormausjärjestelyt teiden kunnossapidossa. TIEL 3200027
- 29/1991 Collisions with Road Structures and Appurtenances. TIEL 3200028E
- 30/1991 Tien hoitoajoneuvojen vahinkotutkimus. TIEL 3200029
- 31/1991 Polttoaineen hinnannousun vaikutus autonkäyttöön. TIEL 3200030
- 32/1991 Liikenneonnettomuuksien aikasarjaennuste vuodelle 1991. TIEL 3200031
- 33/1991 Hirvieläinonnettomuudet yleisillä teillä 1990. TIEL 3201921-91
- 34/1991 Hankasalmen ja Kauhavan taajamakuvatarkastelu. TIEL 3200032
- 35/1991 Tietullit ja kiinteät tienkäyttömaksut, optimaalinen maksujärjestelmä tieliikennesektorille. TIEL 3200033
- 36/1991 Kansalaisten osallistuminen tiensuunnitteluun; Muurla-Lohjanharju vaihtoehtoselvityksen arviointi. TIEL 3200034
- 37/1991 Rautatien tasoristeysonnettomuudet yleisillä teillä 1990. TIEL 3201870-91
- 38/1991 Palvelutasomittareiden vertailumittaukset 1991. TIEL 3200008-91
- 39/1991 Mittausautomaation hyödyntäminen maarakennuskoneiden ohjauksessa. TIEL 3200035
- 40/1991 Ramppiohjausselvitys. TIEL 3200036
- 41/1991 Ramps Metering Review. TIEL 3200037E
- 42/1991 Kuorma-autojen vaikutuksesta muuhun liikenteeseen. TIEL 3200038
- 43/1991 Maksuhalukkuusmenettelyn soveltuvuus tieliikenteen vaikutusten arviointiin. TIEL 3200039